

RIIGIKOHTU UURINGU ARUANNE

ELANIKKONNA KÜSITLUS

kevad 2006

www.saarpoll.ee

SISUKORD

1.	Põhijäreldused.....	3
2.	Metoodika.....	5
3.	Tulemuste analüüs	
3.1.	Õiguskaitseorganite usaldamine	6
3.2.	Informeeritus õiguskaitseorganite tegevusest ja tööülesannetest...	7
3.3.	Kelle poole pöörduks abi saamiseks.....	7
3.4.	Kokkupuuted õiguslaste probleemidega.....	9
3.5.	Kohtupidamise imago.....	10
3.6.	Kohtunike imago.....	11
3.7.	Millised infoallikad mõjutavad suhtumist kohtutesse.....	13
3.8.	Hinnang kohtute tegevusele erinevates valdkondades.....	15
3.9.	Elanike teadlikkus kohtute töövaldkondadest.....	16
3.10.	Elanike teadlikkus oma õigustest.....	17
3.11.	Teadlikkus sellest, kuidas algatada kohtuasja.....	19
3.12.	Tõenäoline käitumine enda õiguste rikkumise korral.....	19
3.13.	Kohtuvaidluse mõttekus.....	20
3.14.	Kontaktid kohtutega.....	21
3.15.	Hinnangud kontaktidele kohtutega.....	22

GRAAFIKUD

1. PÕHIJÄRELDUSED

- ✓ Üldiselt võib öelda, et Eesti elanike nõ õiguslane teadlikkus ning informeeritus Eesti õiguskaitseorganite tegevusest ei ole eriti hea. Seda uurisime nii läbi objektiivsete teadmisi puudutavate küsimuste kui ka läbi subjektiivsete hinnanguliste küsimuste. Suurem osa Eesti elanikest hindab oma informeeritust Eesti õiguskaitseorganite tegevusest ja tööülesannetest halvaks. Suurem osa elanikest on siiski sellega enam-vähem kursis, mis tegevused kuuluvad kohtute töövaldkonda. Enamus elanikest ei ole aga näiteks üldse kursis sellega, kuidas algatada kohtuasja. Mis puudutab elanike teadmisi selle kohta, millised on nende õigused kohtuprotsessil või millise astme kohtu poole on neil õigus pöörduda, siis suur osa inimesi oma õigusi ei tea. Õigeid vastuseid oli teadmiste küsimustele üldkokkuvõttes siiski rohkem kui valesid vastuseid. Näiteks umbes kaks-kolmandikku elanikest teab, et neil on õigus kohtuprotsessis taotleda riigi kulul advokaadi määramist ja üle poole elanikest teab, et neil on õigus ise otse pöörduda esimese astme kohtute poole.
- ✓ On hea tõdeda, et Eesti elanikud pigem usaldavad kui ei usalda Eesti õiguskaitseorganeid, sealhulgas kohtuid. Suurem osa Eesti elanikest leiab, et kohtupidamist võib kirjeldada selliste sõnadega nagu usaldusväärne ja õiglane. Kohtupidamine seostub Eesti elanikel aga kõige rohkem siiski selliste sõnadega nagu kallis, keeruline, aeglane ja bürookraatlik. Kohtunikud seostuvad Eesti elanikele kõige rohkem selliste sõnadega nagu haritud, õiglane ja konservatiivne.
- ✓ Kohtute tegevusse erinevate kuritegevuse liikide käsitlemisel suhtuvad Eesti elanikud küllalt kriitiliselt. Pigem heaks peavad Eesti elanikud kohtute tööd liikluskuritegude ning eraõiguslike vaidluste käsitlemisel, teiste kuritegevuse liikide (vara- ja isikuvastased kuriteod, narkokuriteod ning vaidlused riigi- ja kohalike omavalitsuste asutustega) käsitlemisel peavad elanikud kohtute tööd pigem halvaks. Võib eeldada, et suurt rolli Eesti elanike küllalt kriitilises hinnangus kohtute tegevusele mitmete kuritegevuse liikide käsitlemisel mängib Eesti elanike üldine rahulolematuse kuritegevuse ohjamisega Eestis.

- ✓ Infoallikatest on Eesti elanike suhtumist kohtutesse kõige enam mõjutanud ajakirjandus ning see mõju on olnud pigem negatiivne.

- ✓ Uuring näitas, et Eesti elanike valmisolek pöörduda õigusalse abi saamiseks riiklike institutsioonide poole, sealhulgas kohtute poole, on küllalt väike. Õiguslaste probleemide korral sageli kas ei tehta üldse midagi, küsitakse tuttavate käest nõu või loetakse ise seadusi, erinevate institutsioonide poole pööratakse harvem. Huvitav on see, et mitte-eestlaste valmisolek pöörduda kohtute poole on mõnevõrra suurem kui eestlaste valmisolek. Mis puudutab kohtuvaidluse mõttetaks pidamist, siis kohtuvaidlust suurettevõtte või riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusega peab mõttekaks ainult umbes veerand Eesti elanikest ning kohtuvaidlust töandja või naabriga peab mõttekaks umbes pool Eesti elanikest.

- ✓ Viimase 5 aasta jooksul on omanud mingisuguseid (kas isiklikke või tööalaseid) kontakte kohtutega 13% elanikest. Kõige sagedamini on Eesti elanikud kokku puutunud kohtutega hageja rollis. Kohtutega kokkupuutunud inimeste muljed kohtute tegevusest langevad üldjoontes kokku elanikkonna üldiste hinnangutega – kohtunikke peetakse üldiselt usaldusväärseteks ning kohtupidamise üheks suuremaks miinuseks on selle aeglus. Kohtute registriosakonnast dokumente taotlenud inimestest jäi valdav enamus kohtute teenindusega rahule.

2. METOODIKA

Ajavahemikul 2. - 12. märts 2006. a. viis sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll läbi küsitluse, mille teemaks oli Eesti elanike õiguslane informeeritus ning suhtumine Eesti õiguskaitseorganitesse. Tegu oli üleriigilise küsitlusega, kus suulise intervjuu vormis küsitleti 1011 inimest vanuses 15–74 aastat. Respondentide valikuks kasutati proportsionaalse juhuvalimi meetodit. Küsitluspunkte oli kokku 201.

Valimi iseloomustus sotsiaal-demograafiliste tunnuste alusel

Mudeli sotsiaal-demograafiliste tunnuste koostamisel on kasutatud rahvastikustatistika andmeid seisuga 01.01.2004 (väljaarvatud haridustunnus ja rahvustunnus, mille kohta on andmed võetud Statistikaameti väljaandest “2000. aasta Rahva ja eluruumide loendus”). Mudeli ja saadud küsitlustulemi representatiivsuse võrdlemisel ilmnenu erisuste vähendamiseks kaaluti saadud tulemit alljärgnevate sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes.

	Mudel <i>protsent</i>	Saadud küsitlustulem <i>protsent</i>	Kaalutud küsitlustulem <i>protsent</i>
ELUKOHT			
Linn	68,1	69,4	68,1
Maa	31,9	30,6	31,9
SUGU			
Mees	46,6	45,5	46,6
Naine	53,4	54,5	53,4
VANUS			
15-19	10,2	10,9	10,2
20-29	18,5	17,4	18,5
30-39	17,4	16,0	17,4
40-49	18,5	17,5	18,5
50-59	15,7	17,3	15,7
60-74	19,7	20,9	19,7
RAHVUS			
Eestlased	65,9	64,6	65,9
Mitte-eestlased	34,1	35,4	34,1
REGIOON			
Põhja	39,7	37,4	39,7
Lääne	11,8	11,7	11,8
Kesk	10,1	11,3	10,1
Kirde	13,3	14,2	13,3
Lõuna	25,1	25,4	25,1
HARIDUS			
Põhiharidus ja vähem	30,7	28,1	30,7
Keskharidus	54,4	52,9	54,4
Kõrgharidus	14,9	19,0	14,9

3. TULEMUSTE ANALÜÜS

3.1. Õiguskaitseorganite usaldamine

Üldiselt võib öelda, et Eesti elanikud usaldavad Eesti õiguskaitseorganeid. Loetletud õiguskaitseorganitest usaldavad Eesti elanikud kõige enam õiguskantslerit ja riigikohust. Mõnevõrra vähem usaldatakse madalama astme kohtuid ja prokuratuuri. Kõige vähem usaldavad Eesti elanikud sellest nimekirjast politseid.

+ 100 = täielikult usaldan, - 100 = üldse ei usalda	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Õiguskantsler	64,3	70,7	51,6
Riigikohus	62,4	68,2	51,6
Ringkonnakohtud	54,1	59,9	43,5
Prokuratuur	51,2	60,0	35,0
Halduskohtud	47,6	56,8	31,5
Maakohtud	44,9	54,6	27,4
Politsei	29,6	33,7	21,9

Loetletud institutsioone usaldavad eestlased tunduvalt rohkem kui mitte-eestlased, naised rohkem kui mehed ning kõrgema haridusega inimesed rohkem kui madalama haridusega inimesed.

Maaelanikud usaldavad õiguskaitseorganeid üldiselt rohkem kui linnaelanikud, eranditeks on riigikohus ja ringkonnakohtud, mille usaldus on nii linna-kui maaelanike seas pea sama.

Vanusegruppide võrdlus näitab seda, et õiguskantslerit, ringkonnakohtuid ning politseid usaldavad kõige rohkem kõige vanemad vastajad (60-74 aastased), riigikohust usaldavad kõige rohkem samuti kõige vanemad ning 40-49 aastased, prokuratuuri usaldavad rohkem väga erinevad vanusegrupid - kõige vanemad, kõige nooremad (15-19 aastased) ning 30-49 aastased, halduskohtuid usaldavad kõige enam 20-29 aastased ning maakohtuid kõige vanemad ning 20-29 aastased vastajad.

Suurema sissetulekuga inimesed usaldavad väiksema sissetulekuga inimestega võrreldes rohkem õiguskantslerit ning kõiki erinevate astmete kohtuid. Politseid usaldavad kõige enam madalaima sissetulekuga vastajad, prokuratuuri kõige madalama ja kõige suurema sissetulekuga vastajad.

3.2. Informeeritus õiguskaitseorganite tegevusest ja tööülesannetest.

Eesti elanike informeeritust Eesti õiguskaitseorganite tegevusest ja tööülesannetest võib pidada halvaks. Kui politsei tegevuse ja tööülesannetega on Eesti elanikud mingil määral kursis, siis teiste loetletud õiguskaitseorganite tööga on Eesti elanikud halvasti kursis. Politsei on nendest õiguskaitseorganitest meedias kindlasti kõike nähtavam ning politseiga on elanikel kindlasti ka isiklikke kokkupuuteid kõige enam.

+ 100 = väga hästi informeeritud, - 100 = väga halvasti informeeritud	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Politsei	20,6	21,8	18,4
Õiguskantsler	-42,5	-38,0	-50,7
Prokuratuur	-47,8	-52,9	-38,6
Riigikohus	-50,0	-54,1	-42,4
Maakohtud	-55,9	-57,0	-53,9
Halduskohtud	-58,0	-62,3	-50,2
Ringkonnakohtud	-59,0	-63,0	-51,6

Huvitav on see, et eestlased on üldkokkuvõttes õiguskaitseorganite töö ja tegevusega veidi halvemini kursis kui mitte-eestlased, erandiks on politsei ja õiguskantsler, mille tegevusega on eestlased paremini kursis. Teiste sotsiaal-demograafiliste gruppide võrdlus näitab seda, et õiguskaitseorganite tegevusega on paremini kursis mehed, kõrgema haridusega inimesed, linnaelanikud, suurema sissetulekuga inimesed ning 20-29 ja 40-49 aastased inimesed.

3.3. Kelle poole pöörduks abi saamiseks

Antud küsimusega püüdsime mõõta Eesti elanike suhtumist ja valmisolekut abi saamise erinevatelt riiklikelt institutsioonidelt. Tabelist on näha, et abi otsimise seisukohalt on Eesti elanikud küllaltki passiivsed. Rahalise võla ja tööalase vanuselise diskrimineerimise puhul ei pöörduks suurem osa elanikest mitte kellegi poole. Võla puhul otsiks teatav osa elanikest abi politseilt ja kohtult. Diskrimineerimise puhul nimetati kõige sagedamini abi allikatena kohtuid, kohalikku omavalitsust ja õiguskantslerit. Ebarahuldava arstiabi puhul pöörduks suurem osa elanikest abi saamiseks kohaliku omavalitsuse poole, teisi allikaid nimetati kõiki oluliselt vähem. Kolmandik elanikest ei pöörduks selle

probleemi korral mitte kellegi poole. Ebapiisava sissetuleku puhul pöördus samuti suurem osa elanikest abi saamiseks kohaliku omavalitsuse poole, teisi abi allikaid kasutasid väga vähesed inimesed ning jällegi suur osa elanikest ei pöördus sellise probleemi korral mitte kellegi poole.

Siinkohal tuleb lisada, et kõikide loetletud probleemide puhul mainiti ka muid abiallikaid, mille sisu selle küsimuse puhul ei täpsustatud.

<i>Kelle poole eelkõige pöörduks, kui ...</i>	Õigus- kantsler	Politsei	Kohus	Riigi- kogu	Kohalik oma- valitsus	Mitte kellegi poole	Muu	Raske öelda
Teie naabrimees on Teile 5000 krooni võlgu	0%	20%	12%	0%	1%	43%	18%	6%
Te ei ole rahul arstiabi kättesaadavusega	2%	1%	4%	3%	39%	33%	11%	9%
Töölevõtmisel eelistatakse teist nõrgema kvalifikatsiooniga kandideerijat vanuse tõttu	5%	1%	7%	1%	7%	56%	11%	12%
Teie sissetulek ei võimalda rahuldada Teie enda või Teie pere esmavajadusi	1%	0%	0%	2%	43%	40%	7%	7%

Kui võrrelda omavahel eestlaste ja mitte-eestlaste vastuseid, siis selgub, et eestlased on abi otsimise seisukohalt mitte-eestlastega võrreldes mõnevõrra aktiivsemad. Huvitav on see, et mitte-eestlased pöördusid kõikide loetletud probleemide korral abi saamiseks tunduvalt rohkem kohtute poole kui eestlased. Eestlased jällegi loodavad mitte-eestlastega võrreldes kehva arstiabi ja väga raske majandusliku olukorra puhul rohkem kohaliku omavalitsuse abile.

Mehed vastasid kõikide loetletud probleemide puhul naistega võrreldes rohkem, et nad ei pöördus abi saamiseks mitte kellegi poole. Naised pöördusid meestega võrreldes kehva arstiabi ja väga raske majandusliku olukorra puhul rohkem kohaliku omavalitsuse poole.

Vanusegruppide võrdlemisel torkab silma, et kõige rohkem soovivad probleemidega ise hakkama saada 30-39 aastased inimesed. Haridusgruppide võrdlus näitab seda, kõrgharidusega inimesed pöördusid keskmisest sagedamini abi saamiseks kohtute poole.

Ka linna ja maaelanike suhtumine abi otsimisse on erinev. Võla korral pöördusid maaelanikud linnaelanikega võrreldes rohkem politsei poole, linnaelanikud seevastu rohkem kohtute poole. Teiste probleemide puhul pöördusid maaelanikud rohkem kohaliku omavalitsuse poole. Linnaelanike seas

on aga keskmisest rohkem neid, ei pöörduks nende probleemide korral mitte kellegi poole. Ebarahuldava arstiabi puhul pöördusid linnaelanikud keskmisest rohkem ka kohtute poole. Sissetulekugruppide võrdlus näitab, et madalama sissetulekuga inimesed pöördusid võla korral keskmisest rohkem politsei poole ning muude probleemide korral kohaliku omavalitsuse poole. Suurema sissetulekuga inimesed pöördusid võla korral keskmisest rohkem kohtute poole või püüaks ise hakkama saada. Kohtute poole pöördusid viimatinimetatud keskmisest rohkem ka vanuselise diskrimineerimise korral. Ebarahuldava arstiabi korral pöördusid suurema sissetulekuga inimesed keskmisest rohkem Riigikogu poole.

3.4. Kokkupuuted õiguslaste probleemidega

Õiguslaste probleemidega on viimase 2 aasta jooksul kokku puutunud 18% vastajatest (vastajate leibleibkondadest) ning vastavalt 82% ei ole selliste probleemidega kokku puutunud. Eestlaste ja mitte-eestlaste vahel selles küsimuses erinevusi praktiliselt ei ole. Õiguslaste probleemidega on keskmisest rohkem kokku puutunud naised, suurema sissetulekuga inimesed, kesk- ja kõrgharidusega inimesed, tallinlased ning 20-59 aastased inimesed.

Õiguslaste probleemide lahendamiseks on Eesti elanikud pöördunud kõige sagedamini asjaga rohkem kursis olevate tuttavate poole. Abimeetmetest teisel kohal on seaduste lugemine ja kolmandal kohal advokaadi poole pöördumine.

	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
pöördusite oma tuttavate poole, kes on rohkem kursis	61%	55%	71%
lugesite seadust	51%	50%	54%
pöördusite advokaadi poole	46%	37%	61%
pöördusite politsei poole	37%	32%	46%
jälgisite ajakirjanduses vastavateemalisi materjale	32%	25%	44%
pöördusite ise otse kohtu poole	23%	20%	29%
mitte midagi	6%	8%	2%

Mitte-eestlased on õiguslaste probleemide korral kasutanud kõiki loetletud abimeetmeid rohkem kui eestlased. Kui võrrelda naisi ja mehi, siis mehed on veidi rohkem ise seadusi lugenud ning advokaadi poole pöördunud, naised politsei poole pöördunud, ajakirjanduse materjale jälginud ning otse kohtusse pöördunud. Haridusgruppide võrdlus näitab, et kõrgharidusega inimesed on rohkem seadusi lugenud ja ajakirjanduse materjale jälginud, põhi- ja keskhariidusega inimesed on rohkem oma tuttavate poole pöördunud, keskhariidusega inimesed on keskmisest rohkem ka politsei ja kohtu poole pöördunud. Linnaelanikud on õiguslaste probleemide lahendamiseks kasutanud kõiki loetletud abimeetmeid rohkem kui maaelanikud. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ei ole analüüs võimalik, sest vaadeldavad grupid on selleks liiga väikesed.

3.5. Kohtupidamise imago

Kohtupidamise imago juures domineerivad kerge negatiivse varjundiga omadused nagu kallidus, keerulisus, aeglus ja bürokraatlikkus. Positiivse poole pealt võib märkida seda, et ilmselt kohtute jaoks kõige olulisemate omaduste, õigluse ja usaldusväarsuse, puhul on positiivse hinnangu andjaid rohkem kui negatiivse hinnangu andjaid.

+ 100 = jah, - 100 = ei	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Kallis	91,5	91,8	91,1
Keeruline	80,9	80,0	82,4
Aeglane	78,2	78,8	77,1
Bürokraatlik	71,6	69,8	74,6
Konservatiivne	51,5	46,6	59,4
Õiglane	26,2	31,7	16,2
Usaldusväärne	19,4	26,2	7,5
Inimsõbralik	-18,4	-9,4	-32,8
Efektiiivne	-20,0	-29,8	-4,0
Paindlik	-41,5	-43,6	-38,0

Eestlased peavad kohtupidamist mitte-eestlastega võrreldes õiglasemaks ja usaldusväärsemaks, aga ebaefektiiivsemaks. Mitte-eestlased seevastu peavad kohtupidamist eestlastega võrreldes bürokraatlikumaks, konservatiivsemaks ja inimvaenulikumaks.

Mehed peavad naistega võrreldes kohtupidamist bürokraatlikumaks, konservatiivsemaks ja inimsõbralikumaks, naised õiglasemaks ja usaldusväärsemaks. Maaelanike imago kohtupidamisest on

mõnevõrra positiivsem kui linnaelanike oma – maaelanikud peavad kohtupidamist linnaelanikega võrreldes õiglasemaks, usaldusväärsemaks ja paindlikumaks, linnaelanikud peavad kohtupidamist aga maaelanikega võrreldes bürokraatlikumaks ja konservatiivsemaks. Kiire elutempoga harjunud tallinlaste seas on teiste Eesti elanikega võrreldes rohkem neid, kes peavad kohtupidamist aeglaseks.

Sissetulekugruppide lõikes selgeid trende selle küsimuse puhul ei eristu.

Kõige eakamad vastajad peavad kohtupidamist teiste vanusegruppidega võrreldes kõige enam kalliks, keeruliseks ning paindlikuks. Kohtute aeglust rõhutavad kõige enam 40-49 aastased vastajad, bürokraatlikkust 30-49 aastased vastajad, konservatiivsust 30-39 aastased vastajad. Õiglaseks peavad kohtupidamist noored (15-39) ning eakad inimesed (60-74). Kõige usaldusväärsemaks peavad kohtupidamist 20-29 aastased vastajad. Kõige inimsõbralikuks peavad kohtusüsteemi 15-29 aastased noored ning vanemad (50-74) inimesed. Kohtupidamise efektiivsusesse usuvad kõige enam 15-29 aastased inimesed.

Haridusgruppide võrdlus näitab seda, et kõrgharidusega inimesed peavad kohtupidamist madalama haridusega inimestega võrreldes õiglasemaks ja usaldusväärsemaks ja vähem keeruliseks, aga rohkem aeglaseks, bürokraatlikuks, konservatiivseks, inimvaenulikuks, ebaefektiivseks ja paindumatuks.

3.6. Kohtunike imago

Üldiselt võib öelda, et loetletud omadussõnade alusel on kohtunike imago Eesti elanike seas küllalt positiivne. Kohtunike kõige tugevamaks küljeks on Eesti elanike arvates kahtlemata nende haritus. Kõige negatiivsemateks kohtunike omadusteks on elanike arvates ülemakstus ja ükskõiksus.

+ 100 = jah, - 100 = ei	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
haritud	94,5	94,2	95,1
õiglane	51,4	58,1	39,9
konservatiivne	46,3	42,5	52,1
usaldusväärne	25,8	34,1	11,9
erapooletu	23,2	34,6	3,8
ülemakstud	22,0	19,1	26,9
ükskõikne	8,4	-7,8	34,1
inimlik	7,4	21,1	-13,7
korrumpeerunud	-3,1	-9,3	7,8
elukauge	-16,4	-10,4	-26,2

Eestlaste seas on kohtunike imago mõnevõrra parem kui mitte-eestlaste seas. Eestlaste jaoks on kohtunikud rohkem õiglased, usaldusväärsed, erapooletud, inimlikud, aga elukauged. Mitte-eestlaste jaoks on aga kohtunikud rohkem konservatiivsed, ülemakstud, ükskõiksed ja korrumppeerunud. Naiste ettekujutus kohtunikest on tunduvalt positiivsem kui meeste ettekujutus. Naised peavad kohtunikke meestega võrreldes õiglasemateks, usaldusväärsemateks, erapooletumateks ja inimlikumateks, mehed seevastu peavad kohtunikke naistega võrreldes konservatiivsemateks, enam ülemakstuteks, ükskõiksemateks, korrumppeerunumateks ning elukaugemateks. Kõrgharidusega inimesed seostavad kohtunikega enam selliseid sõnu nagu haritud, õiglane, konservatiivne ja ükskõikne, põhiharidusega inimesed jällegi seostavad kohtunikega rohkem selliseid sõnu nagu usaldusväärne, erapooletu, ülemakstud, inimlik ja korrumppeerunud. Kõige vanemad vastajad peavad kohtunikke teiste vanusegruppidega võrreldes enam harituteks ning usaldusväärseteks, 50-59 aastased peavad kohtunikke enam konservatiivseteks, ülemakstuteks, korrumppeerunuteks ning elukaugeteks, 40-49 aastased ükskõikseteks, 20-29 aastased inimlikeks ning 15-19 aastased õiglasteks ja erapooletuteks ning 30-39 aastased kõige vähem inimlikeks ning vähem korrumppeerunuteks.

Kõige suurema sissetulekuga (4000+ krooni ühe leibkonna liikme kohta) vastajad arvavad keskmisega võrreldes rohkem, et kohtunikud on õiglased, usaldusväärsed ja erapooletud, järgmise sissetulekugrupi (3001-4000) esindajad arvavad keskmisest rohkem, et kohtunikud on konservatiivsed, korrumppeerunud ja elukauged, sellest omakorda järgmise sissetulekugrupi (2001-3000) esindajad arvavad keskmisest rohkem, et kohtunikud on inimlikud ning kõige väiksem sissetulekugrupp arvab keskmisest rohkem, et kohtunikud on ülemakstud ning inimlikud.

Elukohatüüpide võrdlus näitab seda, et maaelanikud kasutavad kohtunike kirjeldamiseks keskmisest rohkem selliseid sõnu nagu õiglane, usaldusväärne, erapooletu, inimlik ja elukauged. Tallinlased kirjeldavad kohtunikke keskmisest rohkem selliste sõnadega nagu konservatiivne ja ükskõikne, muude linnade elanikud aga selliseid sõnu nagu ülemakstud, ükskõikne ning korrumppeerunud.

3.7. Millised infoallikad mõjutavad suhtumist kohtutesse

Nagu võis eeldada, on kohtute teemal kõige olulisemaks arvamuste kujundajaks meedia, teised loetletud infoallikad mängivad tunduvalt väiksemat rolli. Nendel inimestel, kel on olnud viimase 5 aasta jooksul kontakte kohtutega, on infoallikatest kindalt esikohal isiklik kontakt (teisel kohal on meedia).

+ 100 = väga suurel määral, - 100 = üldse mitte	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Ajakirjandus	40,8	38,0	46,1
Seadused	-5,5	-4,2	-7,7
Tuttavad	-19,2	-29,6	0,3
Pereliikmed	-49,8	-54,0	-42,0
Isiklik kontakt	-50,9	-49,4	-53,7
Kool, kõrgkool	-52,6	-51,0	-55,4

Kui võrrelda eestlaste ja mitte-eestlaste vastused sellele küsimusele, siis selgub, et mitte-eestlaste arvamusi on oluliselt rohkem mõjutanud ajakirjandus, tuttavad ja pereliikmed, eestlaste arvamusi on aga rohkem mõjutanud isiklik kontakt. Meeste arvamusi on naistega võrreldes rohkem mõjutanud ajakirjandus ja seadused, naiste arvamusi seevastu pereliikmed ja kool. Kõrgema haridusega inimesi on kõik loetletud allikad enam mõjutanud kui madalama haridusega inimesi, erandiks on isiklik kontakt, mis on kõige enam mõjutanud keskharidusega inimeste suhtumist kohtutesse. Suurema sissetulekuga inimeste suhtumist on kõik loetletud allikad rohkem mõjutanud kui madalama sissetulekuga inimeste suhtumist. Elukohatüüpide lõikes on loetletud allikad omanud üldiselt kõige suuremat mõju muude linnade (va Tallinn) elanike suhtumisele kohtutesse. Kui rääkida vanusegruppidest, siis nagu võis eeldada, on kõige nooremate vastajate seisukohti mõjutanud teiste vanusegruppidega võrreldes rohkem kool ja teised pereliikmed. 20-29 aastaste vastajate suhtumist on rohkem mõjutanud seadused, 30-39 aastaste suhtumist tuttavad ja 50-59 aastaste suhtumist ajakirjandus ja isiklik kontakt. 40-49 aastased inimesed ei eristu keskmisest vastajast ning 60-74 aastaste inimeste suhtumist on loetletud allikad kõige vähem mõjutanud.

Küsisime elanike käest ka seda, kuidas on nimetatud allikad suhtumist kohtutesse mõjutanud – kas positiivsemaks või negatiivsemaks. Kõige enam on positiivset mõju omanud kool, kõrgkool ja seadused. Siinkohal tuleb aga kindlasti rõhutada, et nende inimeste osakaal, kes on koolist infot

saanud, on suhteliselt väike. Kõige negatiivsemat mõju suhtumisel kohtutesse on aga omanud ajakirjandus ja tuttavad. Nende inimeste suhtumist, kel on viimase 5 aasta jooksul olnud kontakte kohtutega, on samuti kõige positiivsemalt mõjutanud kool, teisel kohal on neil pereliikmed, kolmandal kohal seadused ja neljandal kohal isiklik kontakt.

+ 100 = <i>positiivsemaks</i> , - 100 = <i>negatiivsemaks</i>	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Kool, kõrgkool	41,9	47,6	33,0
Seadused	22,6	21,0	24,8
Isiklik kontakt	-4,5	3,7	-18,3
Pereliikmed	-8,8	-1,2	-19,6
Ajakirjandus	-26,6	-30,0	-20,2
Tuttavad	-27,0	-23,5	-32,2

Võrreldes mitte-eestlastega on eestlastele suhtumisele positiivsemalt mõjunud sellised allikad nagu kool, kõrgkool, isiklik kontakt, pereliikmed ja tuttavad, mitte-eestlaste suhtumisele on eestlastega võrreldes positiivsemalt mõjunud ajakirjandus.

Kool, isiklik kontakt, pereliikmed ja tuttavad on naiste suhtumist positiivsemalt mõjutanud kui meeste suhtumist, meeste suhtumist on seevastu positiivsemalt mõjustanud seadused.

Kõrgharidusega inimeste suhtumisele kohtutesse on positiivsemalt mõjunud kool, põhi- ja keskhariidusega inimestele pereliikmed, põhiharidusega inimestele veel ka seadused ja tuttavad. Suurema sissetulekuga inimeste suhtumisele on positiivsemalt mõjunud kool, kõik teised loetletud allikad on väiksema sissetulekuga inimeste suhtumist positiivsemalt mõjustanud. Elukohatüüpide võrdlus näitab seda, et kõik loetletud allikad on maaelanike suhtumist kohtutesse positiivsemalt mõjutanud kui linnaelanike suhtumist. Vanusegruppide võrdlus näitab jällegi seda, et kõik loetletud allikad on kõige positiivsemalt mõjutanud kõige nooremate (15-19) vastajate suhtumist kohtutesse.

3.8. Hinnang kohtute tegevusele erinevates valdkondades

Palusime vastajatel hinnata kohtute tegevust erinevate kuritegevuse liikide kaupa. Tabelist on näha, et pigem heaks peavad Eesti elanikud kohtute tööd liikluskuritegude ning eraõiguslike vaidluste käsitlemisel. Teiste kuritegevuse liikide puhul peavad elanikud kohtute tööd pigem halvaks – kõige vähem on inimesed rahul kohtute tegevusega varavastaste kuritegude käsitlemisel.

+ 100 = väga hea, - 100 = väga halb	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Liiklusrikkumised	11,3	6,3	20,9
Eraõiguslikud vaidlused, näiteks töösuhted, võlad, pärimis- ja perekonnaõigus jmt	9,9	11,3	7,4
Vaidlused riigi- ja kohalike omavalitsuse asutustega	-10,2	-3,1	-21,6
Isikuvastased kuriteod (tapmine, vägistamine, peksmine)	-14,3	-24,3	5,2
Narkokuriteod	-15,2	-15,2	-15,2
Varavastased kuriteod (varastamine, röövimine)	-23,1	-25,1	-19,1

Eestlased peavad mitte-eestlastega võrreldes kohtute tegevust paremaks riigi- ja kohalike omavalitsuse asutuste vaidluste käsitlemisel, mitte-eestlased aga liiklusrikkumiste ja isikuvastaste kuritegude käsitlemisel.

Meeste ja naiste vastused üldiselt väga palju ei erine, aga mehed hindavad naistega võrreldes kohtute tegevust mõnevõrra kõrgemalt liiklusrikkumiste ja isikuvastaste kuritegude käsitlemisel.

Vanusegruppide võrdlus näitab, et liiklusrikkumiste käsitlemist peavad keskmisest paremaks 20-29 aastased inimesed, eraõiguslike vaidluste käsitlemist 60-74 aastased inimesed, isikuvastaste kuritegude käsitlemist 50-59 aastased inimesed. Kõige nooremad vastajad (15-19) peavad kohtute tööd keskmisest paremaks riigi- ja kohalike omavalitsuse asutuste vaidluste ning narko- ja varavastaste kuritegude käsitlemisel. Maaelanikud annavad kohtute tegevusele parema hinnangu kui linnaelanikud.

Keskmisest suurema sissetulekuga inimesed hindavad kohtute tegevust veidi kõrgemalt kui keskmisest madalama sissetulekuga inimesed. Kõrgema haridusega inimesed peavad kohtute tööd keskmisest paremaks liiklusrikkumiste, eraõiguslike vaidluste ning isikuvastaste kuritegude käsitlemisel, põhiharidusega inimesed aga narko- ja varavastaste kuritegude käsitlemisel.

3.9. Elanike teadlikkus kohtute töövaldkondadest

Suurem osa Eesti elanikest teab, milles seisneb kohtute töö – antud loetelust kuuluvad selle alla õigusemõistmine ja seaduste tõlgendamine ning selle alla ei kuulu seaduste vastuvõtmine ja kuritegude avastamine. Mis puudutab mitte üheselt määratletavaid kohtute töövaldkondi, siis siin valitseb elanike seas tunduvalt suurem segadus. Seaduste kehtetukstunnistamist pigem ei peeta kohtu töövaldkonda kuuluvaks ning kohtuotsuste täitmise järgimist pigem peetakse.

	Kõik vastajad jah/ ei	Eestlased jah/ ei	Mitte-eestlased jah/ ei
Õigusemõistmine	95/ 2	96/ 2	94/ 2
Seaduste vastuvõtmine	10/ 82	6/ 85	16/ 75
Seaduste kehtetukstunnistamine	26/ 58	22/ 62	35/ 51
Seaduste tõlgendamine	61/ 25	61/ 23	62/ 29
Kuritegude avastamine	18/ 75	16/ 77	23/ 70
Kohtuotsuste täitmise järgimine	60/ 25	57/ 27	65/ 22

Eestlased andsid antud küsimustele veidi enam õigeid vastuseid kui mitte-eestlased, aga see vahe ei ole väga suur. Mitte-eestlased omistavad üldiselt kohtutele mõnevõrra rohkem erinevaid töövaldkondi kui eestlased - mitte-eestlaste seas on rohkem neid, kelle arvates tegelevad kohtud seaduste vastuvõtmisega, nende kehtetukstunnistamisega, kuritegude avastamisega ja kohtuotsuste täitmise järgimisega.

Meeste ja naiste teadmised kohtute töövaldkondade kohta on sarnased. Vanusegruppide lõikes andsid kõige rohkem õigeid vastuseid 30-49 aastased inimesed. Kõrgharidusega inimesed andsid üldiselt antud küsimustele veidi enam õigeid vastuseid kui madalama haridusega inimesed. Keskmisest suurema sissetulekuga inimesed andsid samuti enam õigeid vastuseid kui keskmisest väiksema sissetulekuga inimesed. Elukohatüüpide lõikes selgeid trende ei eristu.

3.10. Elanike teadlikkus oma õigustest

Õigused kohtuprotsessis

Üldiselt võib öelda, et oma õigustega kohtuprotsessis ei ole Eesti elanikud eriti hästi kursis. Ligikaudu kaks-kolmandikku elanikest on kursis sellega, et neil on õigus kohtuprotsessis taotleda riigi kulul advokaadi määramist. Pooled elanikud on teadlikud sellest, et neil on õigus taotleda kohtuniku taandamist. Veidi üle ühe-kolmandiku elanikest teab, et neil on õigus taotleda riigilõivust vabastamist. Veerand elanikest teab, et neil ei ole õigust taotleda vandekohtunike kogu kokkukutsumist.

	Kõik vastajad jah/ ei	Eestlased jah/ ei	Mitte-eestlased jah/ ei
Riigilõivust vabastamist	38/ 20	40/ 16	35/ 28
Riigi kulul advokaadi määramist	67/ 9	66/ 9	71/ 8
Kohtuniku taandamist	51/ 16	46/ 19	63/ 11
Vandekohtunike kogu kokkukutsumist	24/ 26	18/ 29	36/ 19

Üldkokkuvõttes on eestlaste ja mitte-eestlaste teadlikkus samal tasemel – õigeid ja valesid vastuseid anti kokku pea ühepalju. Silma torkab aga see, et mitte-eestlased arvavad endal rohkem erinevaid õigusi olevat kui eestlased. Meeste ja naiste teadlikkus oma õigustest on jällegi küllalt sarnane. 20-59 aastased inimesed on oma õigustega veidi paremini kursis kui kõige nooremad ja kõige vanemad vastajad. Mida kõrgem on inimese haridus, seda paremini on ta oma õigustega kursis. Suurema sissetulekuga inimesed on oma õigustega paremini kursis kui madalama sissetulekuga inimesed. Linnaelanikud on oma õigustega veidi paremini kursis kui maaelanikud.

Õigused pöörduda erinevate astmete kohtute ja õiguskantsleri poole

Kõige paremini on Eesti elanikud kursis sellega, et neil on õigus pöörduda esimese astme kohtute poole, seda teab üle poole Eesti 15-74 aastastest elanikest. Veidi alla poole elanikkonnast teab seda, et neil on õigus pöörduda õiguskantsleri poole. Samuti veidi alla poole elanikest teab, et neil ei ole õigust pöörduda riigikohtu poole (üldjuhul). Selles küsimuses, kas inimestel on õigus pöörduda ringkonnakohtu poole, et ole Eesti elanikel ühtselt seisukohta – pea ühepalju on neid, kes arvavad endal seda õigust olevat, neid kes ei arva endal seda õigust olevat ja neid, kes ei osanud sellele küsimusele vastata.

	Kõik vastajad jah/ ei	Eestlased jah/ ei	Mitte-eestlased jah/ ei
Pöörduda otse riigikohtu poole	24/ 44	16/ 49	39/ 34
Pöörduda otse ringkonnakohtu poole	32/ 32	26/ 36	45/ 25
Pöörduda otse halduskohtu poole	55/ 12	51/ 13	61/ 10
Pöörduda otse maakohtu poole	63/ 6	63/ 5	62/ 8
Pöörduda otse õiguskantsleri poole	46/ 19	49/ 14	38/ 27

Eestlased on loetletud õigustega veidi paremini kursis kui mitte-eestlased. Silma torkab jällegi see, et mitte-eestlased arvavad endal rohkem erinevaid õigusi olevat kui eestlased, erandiks on õigus pöörduda õiguskantsleri poole, mida arvavad eestlased rohkem omavat. Meeste ja naiste teadlikkus oma õigustest on jällegi küllalt sarnane. Vanusegruppidest on oma õigustega kõige paremini kursis 30-49 aastased inimesed. Mida kõrgem on inimese haridus, seda paremini on ta oma õigustega kursis. Keskmisest suurema sissetulekuga inimesed on oma õigustega paremini kursis kui keskmisest väiksema sissetulekuga inimesed. Elukohatüüpide lõikes selgeid trende ei eristu.

Kas isikul on õigus pöörduda kohtusse avalikkuse huvides, kui tema õigusi pole otseselt rikutud

Üldistatult võib öelda, et Eesti elanikud ei tea seda. Reeglina seda õigust teatavasti inimestel ei ole ja seda teab ainult veerand Eesti elanikest. Veidi üle ühe-kolmandiku elanikest arvab seda õigust omavat ning samapalju inimesi ei osanud sellele küsimusele vastata.

	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Jah	37%	32%	47%
Ei	25%	27%	21%
Raske öelda	37%	41%	31%

Sarnaselt eelnevatele küsimustele, arvavad ka selle küsimuse puhul mitte-eestlased rohkem kui eestlased, et neil on selline õigus. Meeste ja naiste vastused on ka selle küsimuse puhul sarnased. Vanusegruppide võrdlus näitab seda, et kõige rohkem arvavad endal seda õigust olevat 50-59 aastased inimesed. Mida kõrgem on vastaja haridus, seda enam ta arvab ta seda õigust omavat. Sissetulekugruppide lõikes selgeid trende ei eristu. Ning linnaelanikud usuvad maaelanikega võrreldes rohkem, et nad omavad vastavat õigust.

3.11. Teadlikkus sellest, kuidas algetada kohtuasja

Kui peaks tekkima vajadus mingis küsimuses kas mõni isik või organisatsioon kohtusse anda (algetada kohtuasi), siis üle poole Eesti elanikest ei tea, kuidas seda peaks tegema. Umbes kolmandik elanikest on sellega veidi kursis ja ainult 3% elanikest on sellega hästi kursis.

	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
olete sellega hästi kursis	3%	4%	3%
olete sellega veidi kursis	34%	30%	40%
ei tea selle kohta pea midagi	59%	61%	54%
raske öelda	5%	5%	4%

Mitte-eestlased on kohtuasja algetamisega seonduvaga üldkokkuvõttes veidi paremini kursis kui eestlased. Meeste ja naiste vahel selle küsimuse puhul olulisi erinevusi ei ole. Vanusegruppide lõikes on kohtuasja algetamisega kõige paremini kursis keskealised (30-59) aastased inimesed. Mida kõrgem on inimese haridus ja mida suurem on tema sissetulek, seda paremini ta antud teemaga kursis on. Maa- ja linnaelanike vahel selle küsimuse puhul erinevusi ei ole.

3.12. Tõenäoline käitumine enda õiguste rikkumise korral

Kui inimese enda õigusi rikutaks, siis suurem osa inimestest üritaks kõigepealt leida kohtuvälist lahendust ning kui seda ei leitaks, siis pöörduks kohtusse. Küllalt suur osa inimestest (umbes viiendik) lööks kohtuvälise lahendi ebaõnnestumise korral asjale käega. Veidi vähem kui viiendik inimestest klaariks arved ise. Veelgi vähem, umbes kümnendik inimestest, pöörduks oma õiguste rikkumise korral otse kohtusse.

	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
üritaksite leida kohtuvälist lahendust, kui seda ei leia, siis pöördute kohtusse	47%	50%	42%
üritaksite leida kohtuvälist lahendit, kui seda ei saavuta, siis lööte käega, loobute	21%	16%	30%
klaariks site ise arved	16%	18%	10%
pöörduksite otse kohtusse	9%	7%	12%
raske öelda	8%	9%	6%

Kui võrrelda eestlaste ja mitte-eestlaste vastuseid, siis selgub, et eestlased pöördus rohkem peale kohtuvälise lahendi ebaõnnestumist kohtusse ja klaariks ise arveid, mitte-eestlased seevastu lööks rohkem kohtuvälise lahendi ebaõnnestumise korral asjale käega ja pöördus otse kohtusse. Meeste ja naiste vastused selle küsimuse puhul väga palju ei erine, meeste seas on mõnevõrra rohkem neid, kes sooviks ise arveid klaarida. Vanusegruppide võrdlus näitab seda, et kõige nooremad vastajad (15-19) pöördus keskmisest rohkem peale kohtuvälise lahendi ebaõnnestumist kohtusse ja klaariks ise arveid, kõige vanemad vastajad (60-74) loobuks keskmisest rohkem üldse kogu asjast, kui kohtuvälise lahendi ebaõnnestuks. Kõrgharidusega inimesed pöördusid keskmisest rohkem peale kohtuvälise lahendi ebaõnnestumist kohtusse, põhiharidusega inimesed sooviks keskmisest rohkem ise arved klaarida. Suurema sissetulekuga inimesed pöördus julgemini peale kohtuvälise lahendi ebaõnnestumist kohtusse, keskmise sissetulekuga inimesed lööks kergemini kohtuvälise lahendi ebaõnnestumise korral asjale käega ning madalama sissetulekuga inimesed sooviks rohkem ise arveid klaarida. Elukohatüüpide võrdlus näitab seda, et maaelanikud pöördus keskmisest rohkem peale kohtuvälise lahendi ebaõnnestumist kohtusse ning tallinlased lööks keskmisest rohkem asjale käega.

3.13. Kohtuvaidluse mõttekus

Üldiselt võib öelda, et kohtuvaidlust eeldatavalt tugevama vastase ehk suurettevõtte või riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusega, peab mõttekaks ainult umbes veerand Eesti elanikest ning kohtuvaidlust eeldatavalt võrdsema vastasega ehk tööandja või naabriga, peavad mõttekaks umbes pooled Eesti elanikud.

	Kõik vastajad	Eestlased	Mitte-eestlased
Eesti Energiaga	23%	21%	25%
Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega	29%	29%	29%
Hansapangaga	24%	23%	26%
Tööandjaga	53%	54%	51%
Naabriga	50%	53%	44%

Antud küsimuses on eestlaste ja mitte-eestlaste vastused üsna sarnased. Erandiks on suhtumine kohtuvaidlusele naabriga - seda peavad eestlased mõttekamaks kui mitte-eestlased. Mehed peavad kohtuvaidlusi kõikidel loetletud juhtudel mõttekamaks kui naised. Vanusegruppide võrdlus näitab seda, et kõige mõttekamaks peavad kohtuvaidlusi üldiselt 20-29 aastased inimesed, erandiks on

kohtuvaidlused tööandjaga, mida peavad kõige mõttekamaks kõige nooremad vastajad. Kõrgema haridusega ning keskmisest suurema sissetulekuga inimesed peavad kohtuvaidlusi kõikidel loetletud juhtudel mõttekamaks kui põhi- või keskkharidusega inimesed ja keskmisest väiksema sissetulekuga inimesed. Elukohatüüpide võrdlus näitab seda, et kohtuasja eeldatavalt tugevama vastase ehk suurettevõtte või riigi- või kohaliku omavalitsuse asutusega peavad linnaelanikud mõttekamaks kui maaelanikud, suhtumisel kohtuvaidlusse tööandja või naabriga elukohatüüpide lõikes aga erinevusi ei ole.

3.14. Kontaktid kohtutega

Viimase 5 aasta jooksul on omanud mingisuguseid kontakte kohtutega 13% elanikest ning vastavalt 87% elanikest ei ole kohtutega kokku puutunud. Kohtutega on olnud rohkem kokkupuuteid 20-59 aastastel, suurema sissetulekuga ning kesk-ja kõrgharidusega inimestel. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes olulisi erinevusi ei ilmne.

Kõige sagedamini on Eesti elanikud kokku puutunud kohtutega hageja rollis. Sageduselt teiseks põhjuseks on tunnistaja roll kohtuprotsessi. Mõnevõrra vähem on Eesti elanikud olnud kostja rollis, taotlenud dokumente kohtu registriosakonnast või olnud kuulajad kohtuistungil.

<i>% nendest, kel on olnud kontakte kohtutega</i>	
Olite hageja kohtuprotsessis	40%
Olite tunnistaja kohtuprotsessis	34%
Olite kostja kohtuprotsessis	20%
Olete taotlenud dokumente kohtu registriosakonnast	20%
Olite kuulaja kohtuistungil	16%
Muu	3%

Nii selle küsimuse kui ka järgneva peatüki küsimuste puhul ei ole uuringutulemuste analüüs erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes võimalik, sest vaadeldavad grupid on selleks liiga väikesed.

3.15. Hinnangud kontaktidele kohtutega

Nende inimeste käest, kes olid osalenud kohtuprotsessis või jälginud kohtuistungit, küsisime seda, kuivõrd nad jäid rahule menetluse pikkusega ning kuivõrd usaldusväärse mulje jättis kohtunik.

Kohtumenetluse pikkuse osas ei ole Eesti elanikel ühtset seisukohta – umbes pooled inimestest jäid sellega üldiselt rahule ja umbes pooled ei jäänud.

<i>Kuidas jäite rahule menetluse pikkusega:</i>	
jäite väga rahule	7%
jäite pigem rahule	39%
pigem ei jäänud rahule	28%
üldse ei jäänud rahule	20%
raske öelda	5%

Üldiselt võib öelda, et enamus kohtutega kokkupuutunud inimestest peab kohtunikke usaldusväärseks – umbes kahele kolmandikule kohtuprotsessiga kokkupuutunud inimestest jättis kohtunik usaldusväärse mulje ning umbes ühele kolmandikule ei jätnud kohtunik usaldusväärset muljet.

<i>Kuivõrd usaldusväärse mulje jättis kohtunik:</i>	
väga usaldusväärse	20%
pigem usaldusväärse	41%
pigem ebausaldusväärse	19%
täiesti ebausaldusväärse	12%
raske öelda	8%

Nende inimeste käest, kes olid taotlenud dokumente kohtute registriosakonnast, küsisime seda, kuivõrd rahule nad jäid teenindusega. On rõõmustav tõdeda, et valdav enamus dokumente taotlenud inimestest jäi kohtute teenindusega rahule. Rahulolematuid inimesi on umbes üks viiendik.

<i>Kuidas jäite rahule menetluse pikkusega:</i>	
jäite väga rahule	27%
jäite pigem rahule	55%
pigem ei jäänud rahule	9%
üldse ei jäänud rahule	10%

Kõikidel kohtutega kokkupuutunud inimestel palusime kirjeldada oma meeldivaid ja ebameeldivaid kogemusi seoses kohtutega. Järgnevalt on toodud kõige sagedamini antud vastused:

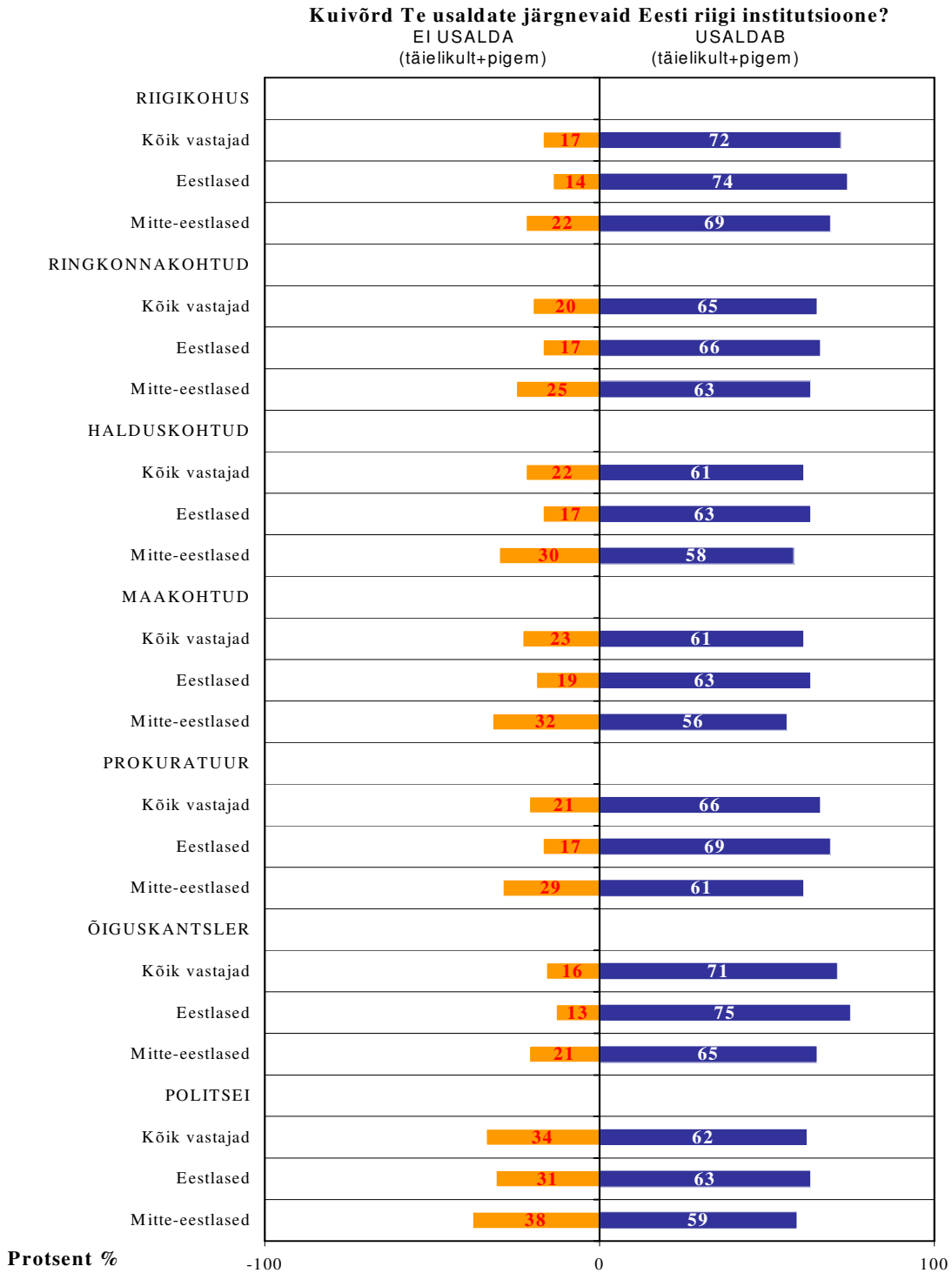
<i>Mis meeldis</i>		<i>Mis ei meeldinud</i>	
Mitte midagi ei meeldinud	23%	Raske öelda	27%
Raske öelda	22%	Kohtusüsteemi aeglus, kohtuprotsessi pikkus	22%
Õiglane otsus, õiglane kohtunik	13%	Bürokraatia	7%
Asjalik suhtumine töösse, konkreetsus	12%	Ei olnud midagi ebameeldivat	7%
Abivalmidus, mõistev suhtumine	10%	Kokkupuude kohtuga tekitab kõhedust	7%
Erapooletu suhtumine	8%	Ebaõiglane otsus	6%
Asjaajamise korrektsus	8%	Kohtunik ei olnud usaldusväärne, objektiivne	4%
Juhtumi põhjalik uurimine	7%	Esitati fakte vastaspoole jaoks vastuvõetavamalt	3%
Viisakus	6%	Kohus on korruptiivne	3%

Positiivse poole pealt mainiti kõige rohkem kohtu(pidamise) õiglust, kohtu head ja korrektset tööd ning meeldivat suhtumist. Negatiivse poole pealt mainiti kõige rohkem kohtuprotsessi aeglust ja pikkust, bürokraatiat ning teatud psühholoogilist hirmu kohtu ees.

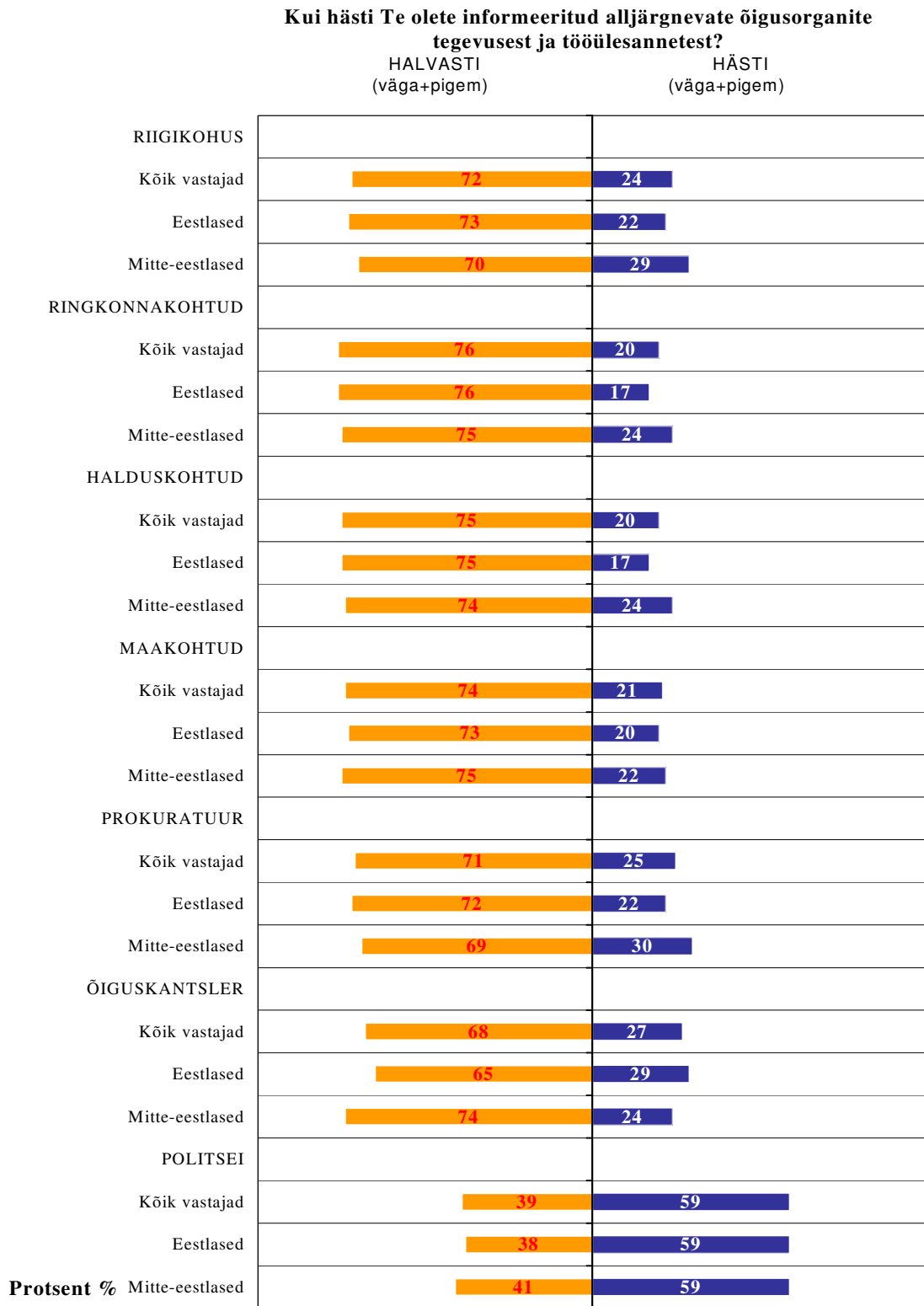
Siinkohal tuleb rõhutada, et küllalt suur osa kohtutega kokkupuutunud inimestest ei osanud meeldivaid või ebameeldivaid aspekte välja tuua ja jättis vastuse nendele kahele küsimusele võlgu.

GRAAFIKUD

Graafik 1

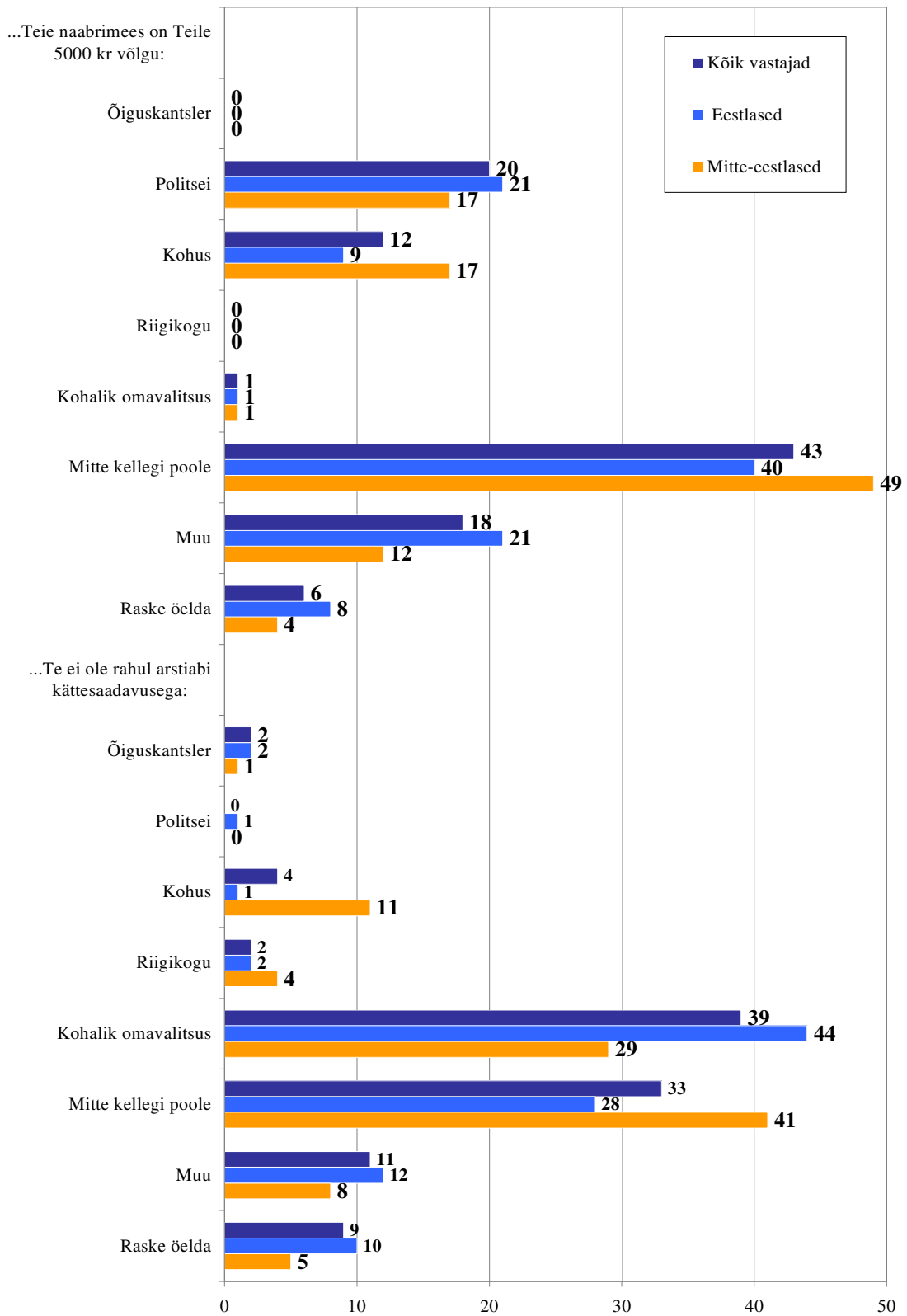

Graafik 2

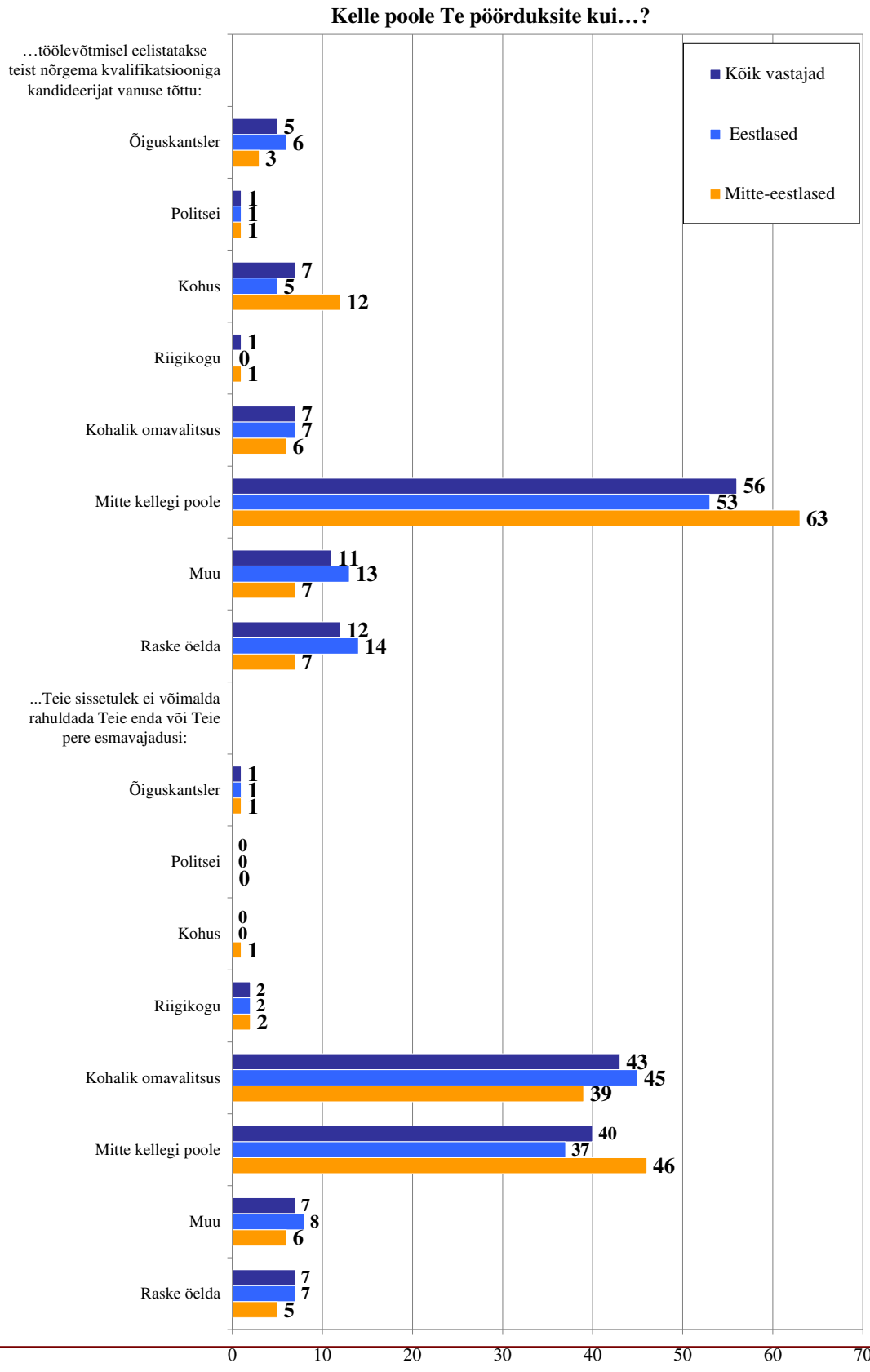

Graafik 3-A

Kelle poole Te pöörduksite kui...?

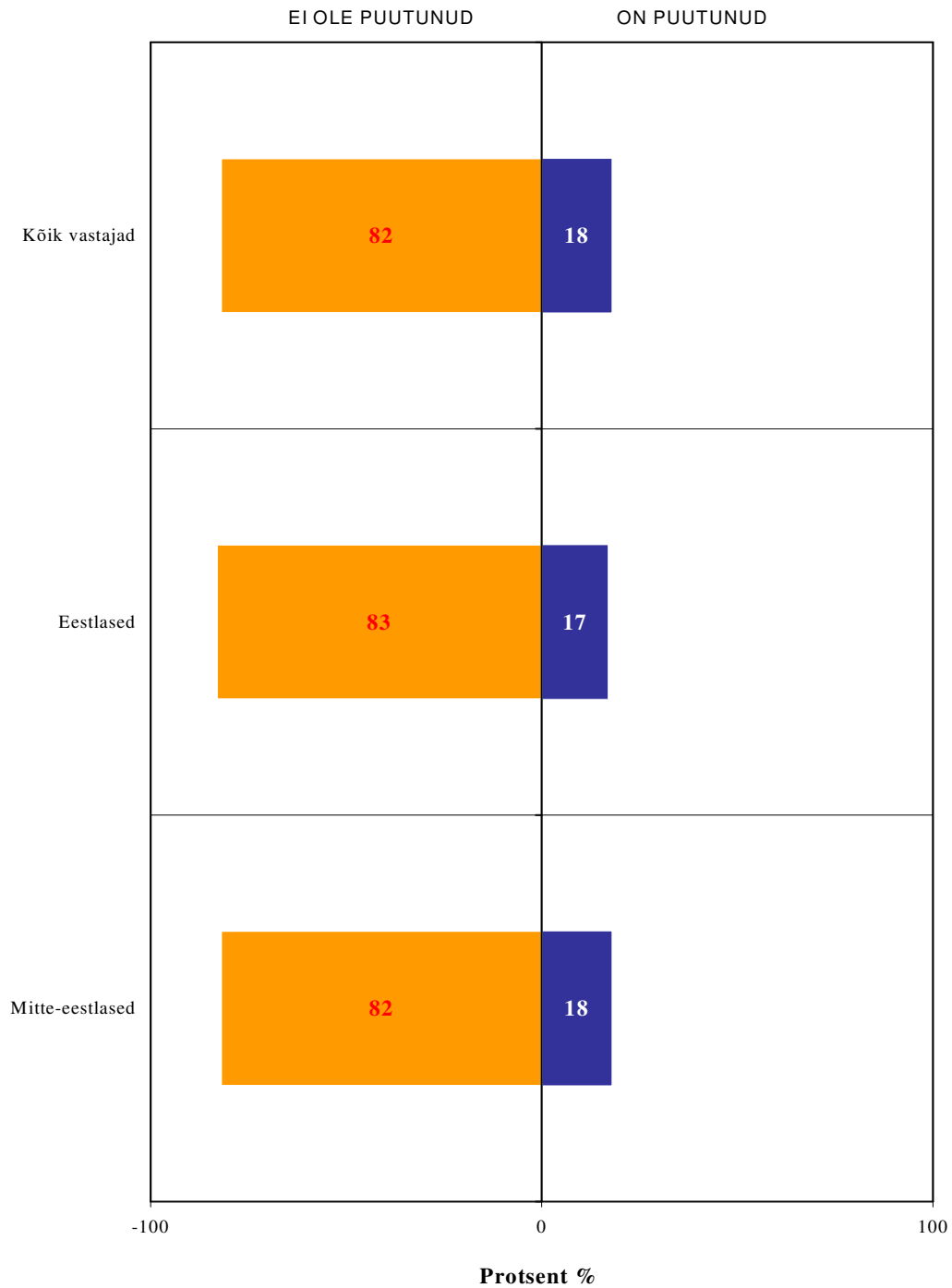

Graafik 3-B

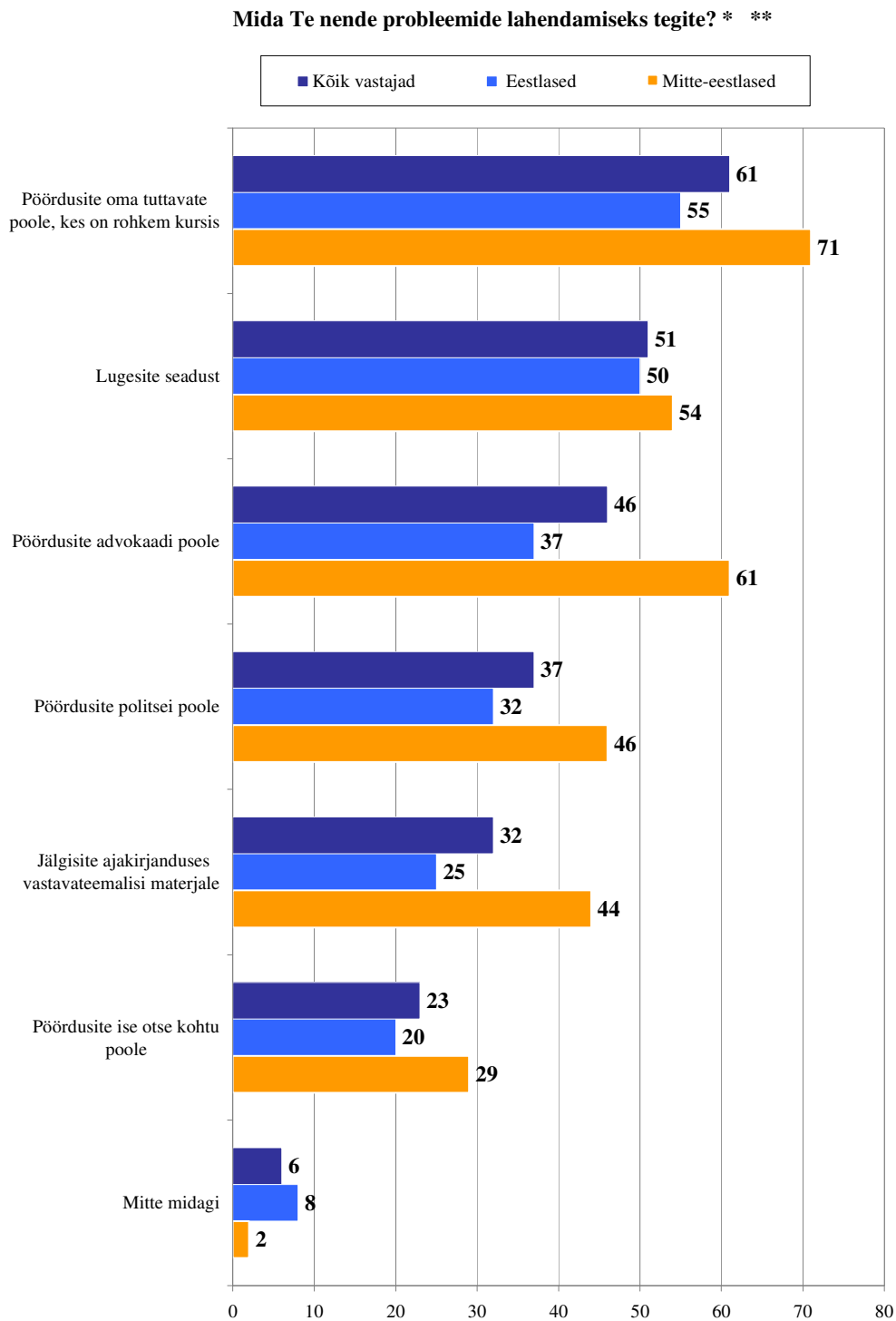

Graafik 4

**Kas Teie või mõni Teie leibkonna liige on viimase 2 aasta jooksul puutunud kokku
mingisuguste õiguslaste probleemidega?**

Graafik 5

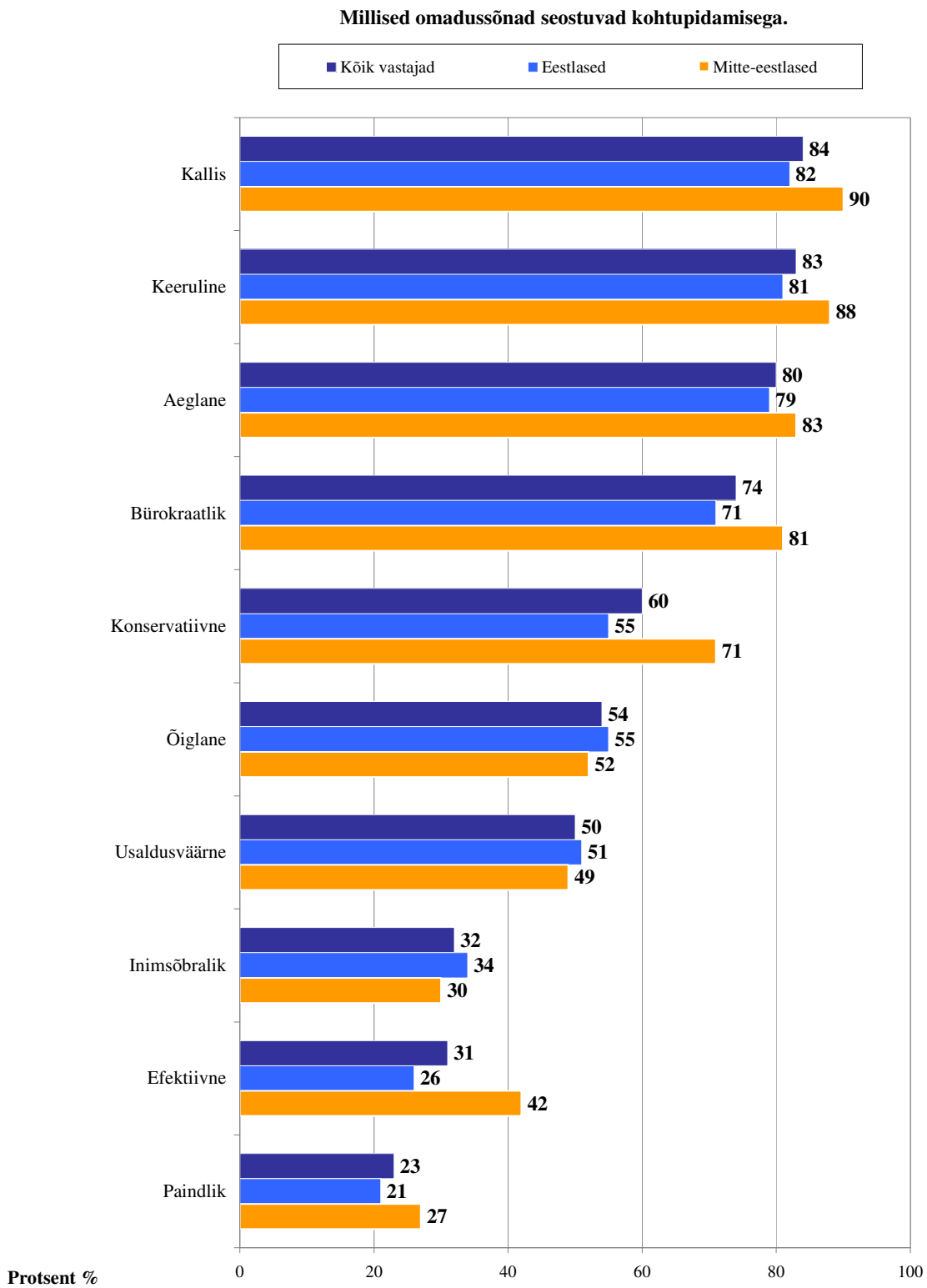

Protsent %

*vastavad need, kes ise või kelle leibkonna liige on viimase 2 aasta jooksul puutunud kokku mingisuguste õiguslaste probleemidega

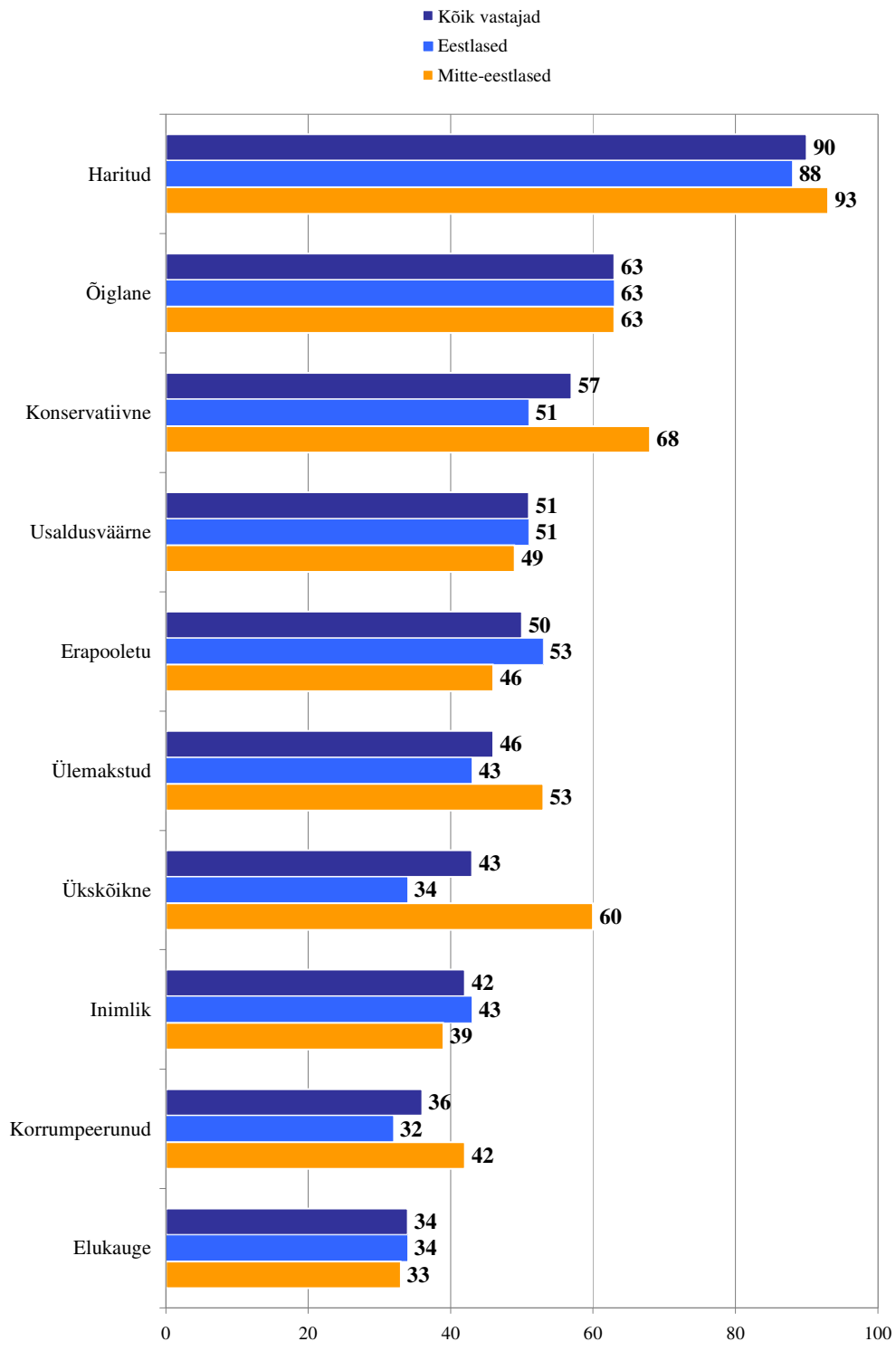
**kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Graafik 6

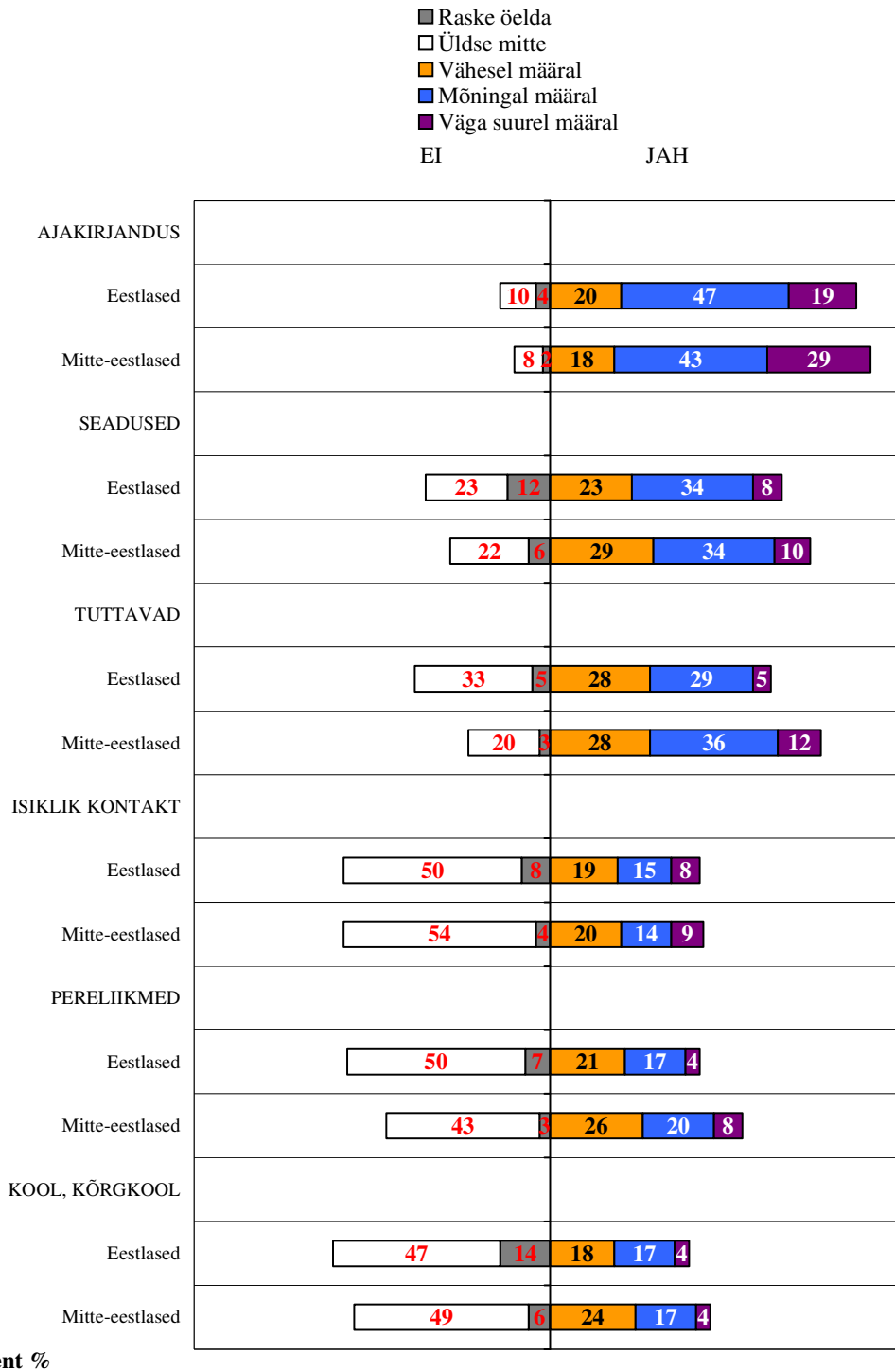
Graafik 7

Millised omadussõnad seostuvad kohtunikega.

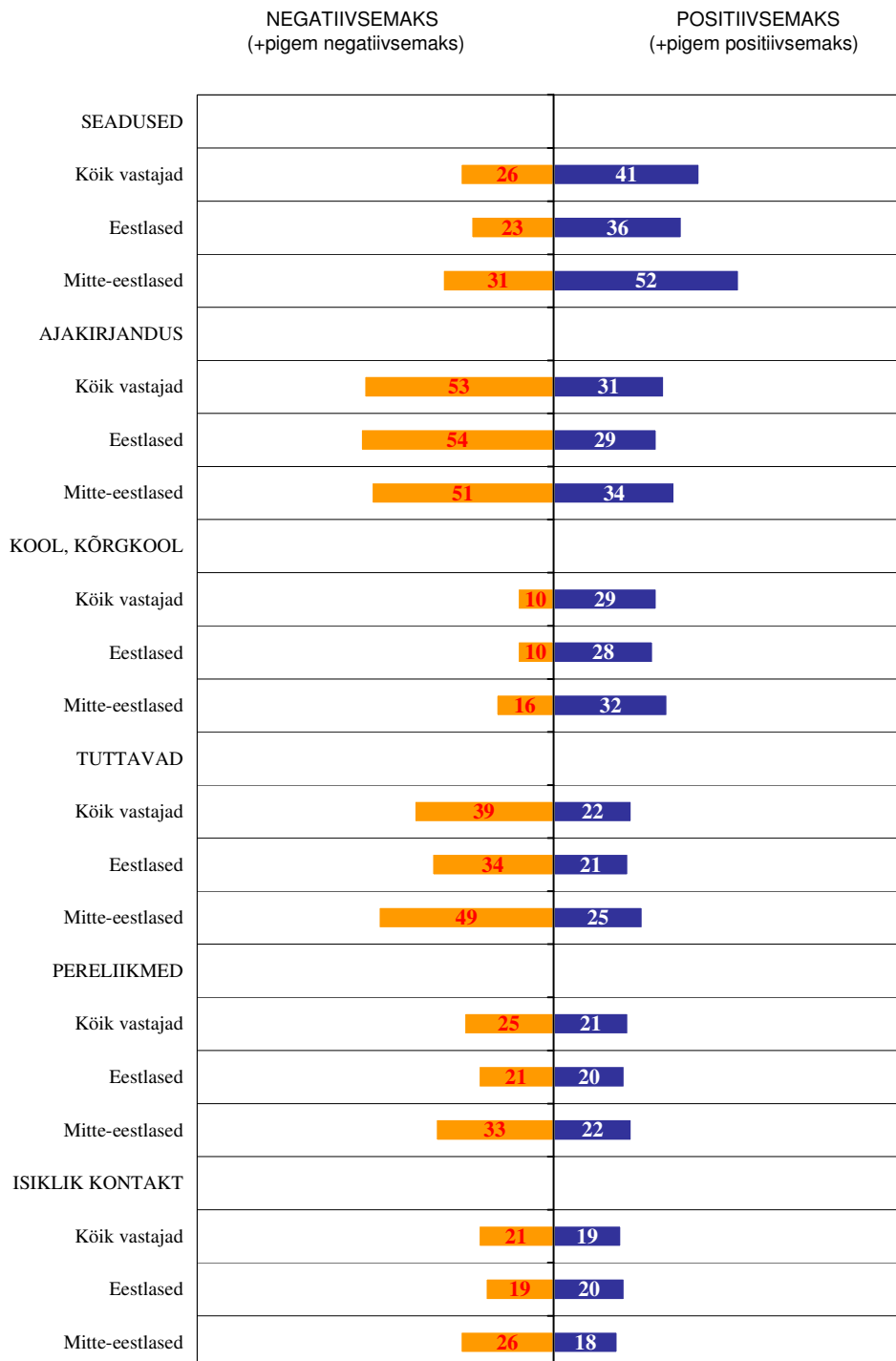
Graafik 8

**Kui suurel määral on järgnevad kanalid ja allikad kujundanud
Teie suhtumist kohtutesse?**

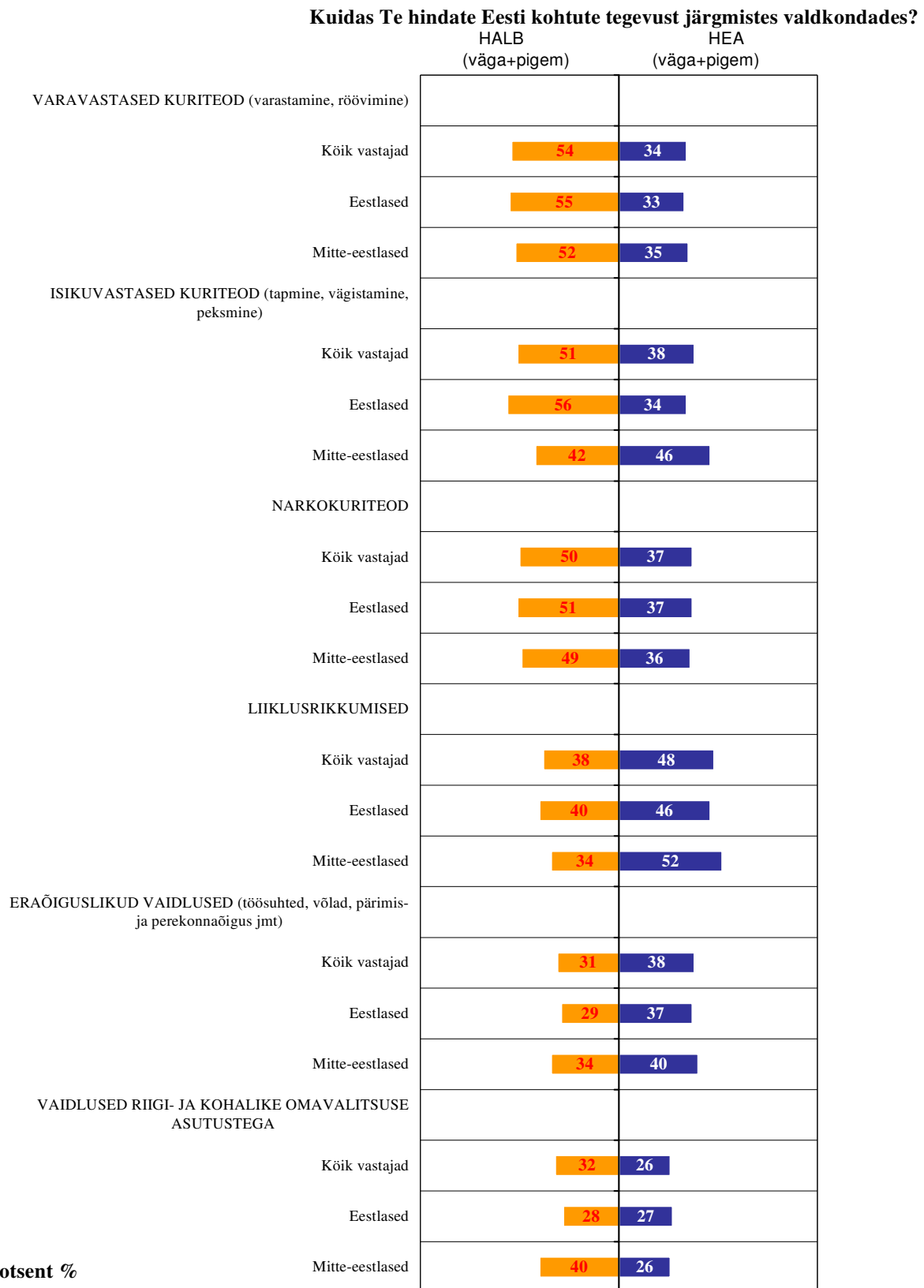
Graafik 9

Kuidas on need kanalid ja allikad muutnud Teie suhtumist kohtutesse?

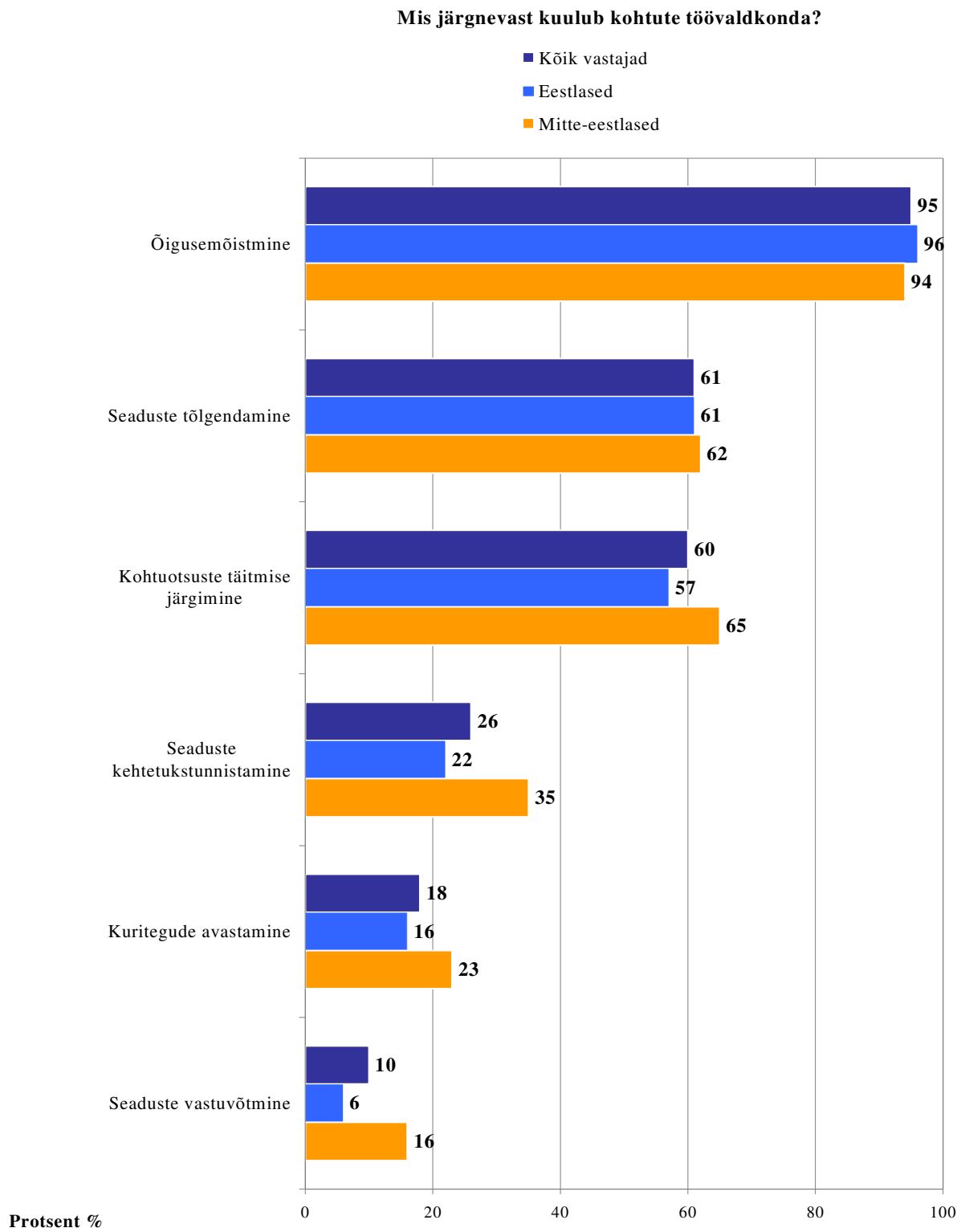

Protsent %

Graafik 10

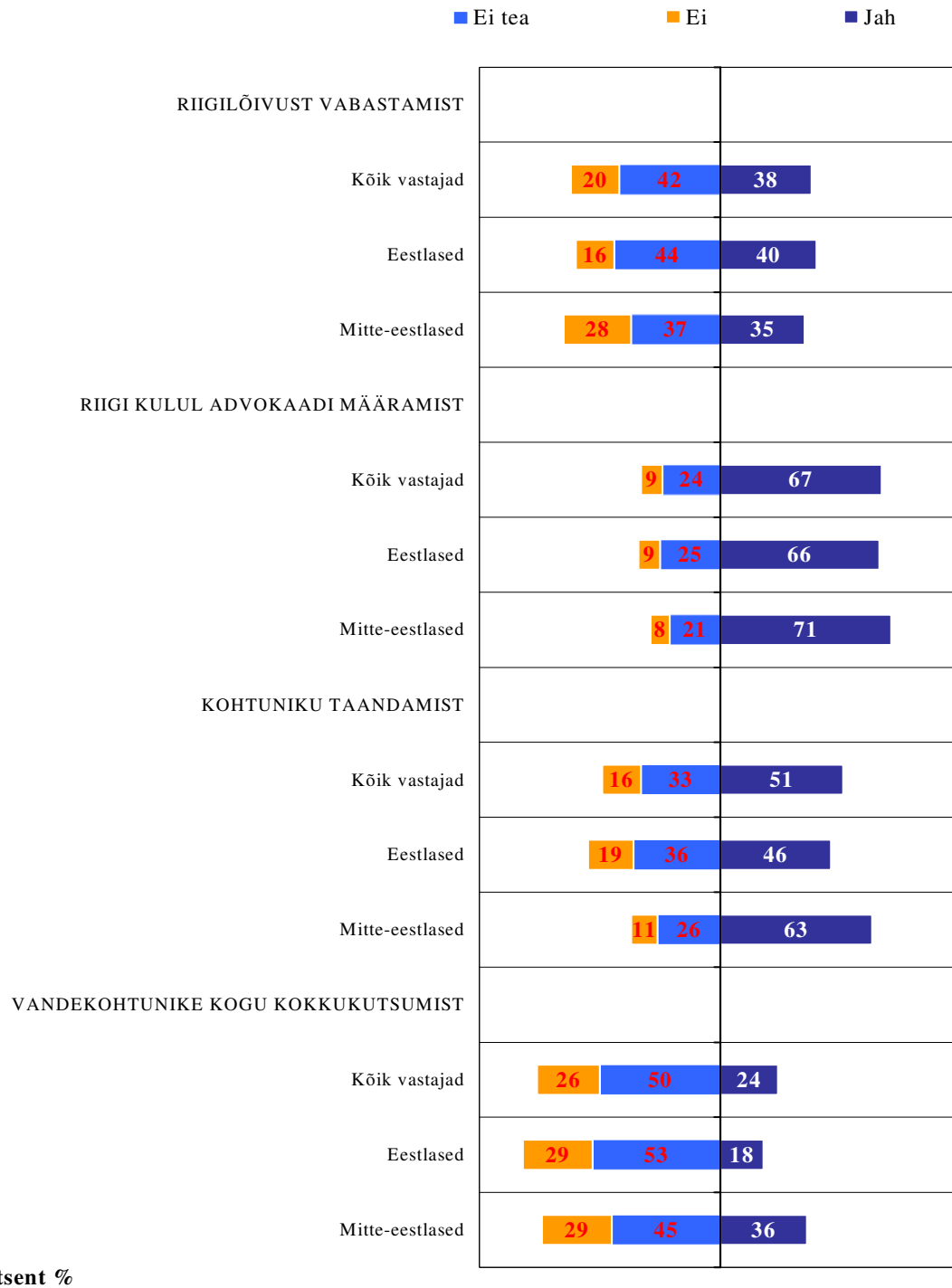

Graafik 11

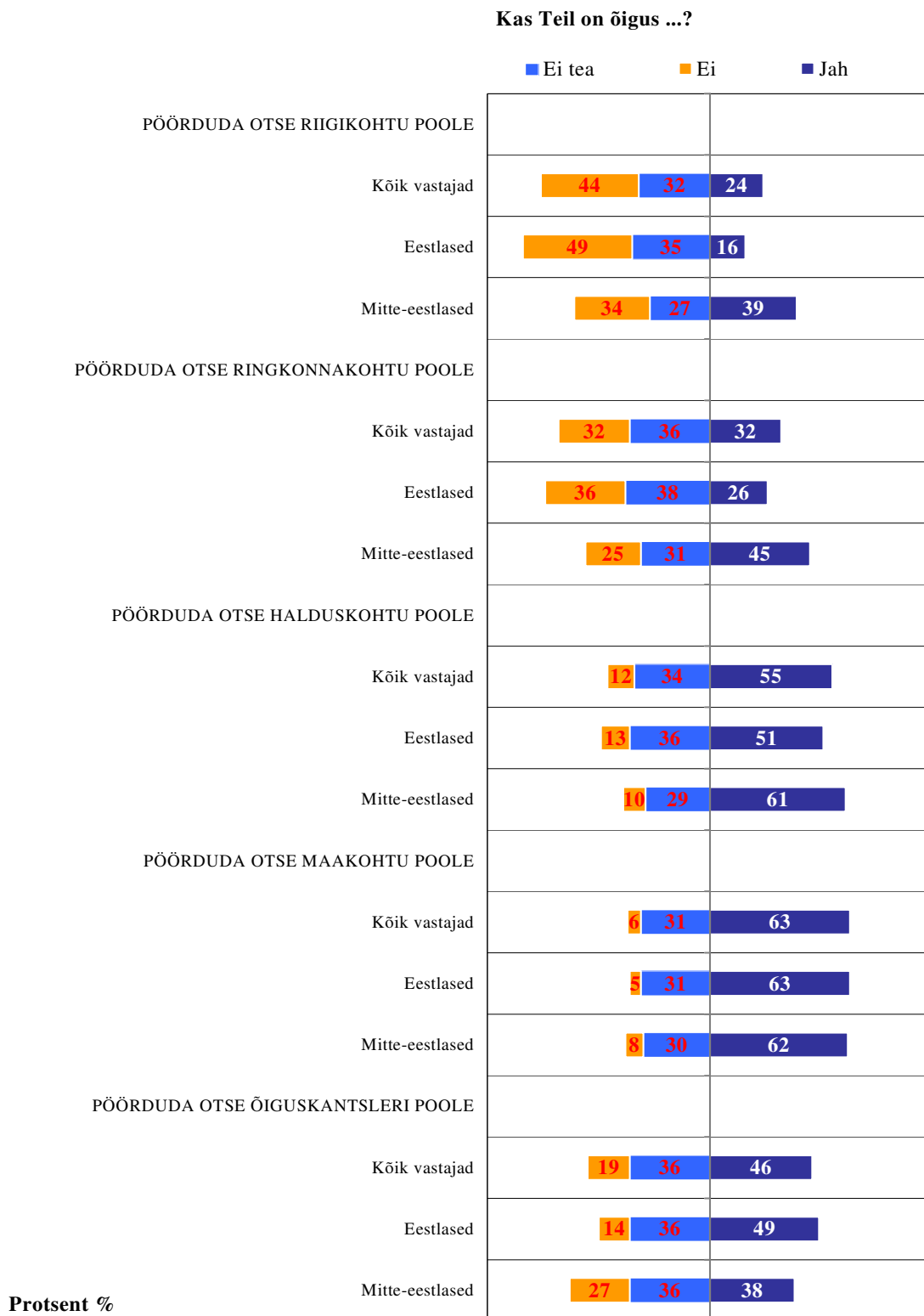

Graafik 12

Kas Teil on õigus taotleda kohtuprotsessis ...?

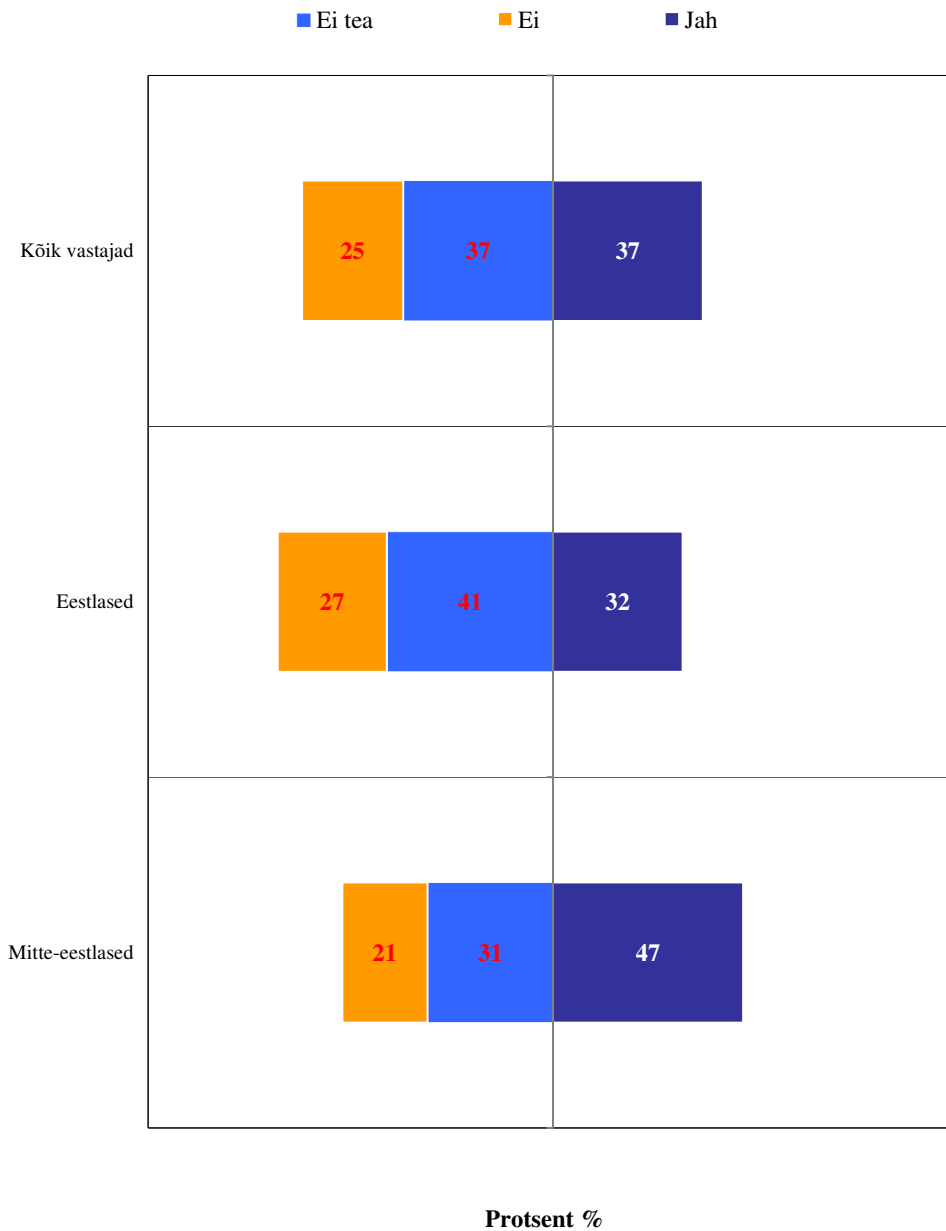

Graafik 13

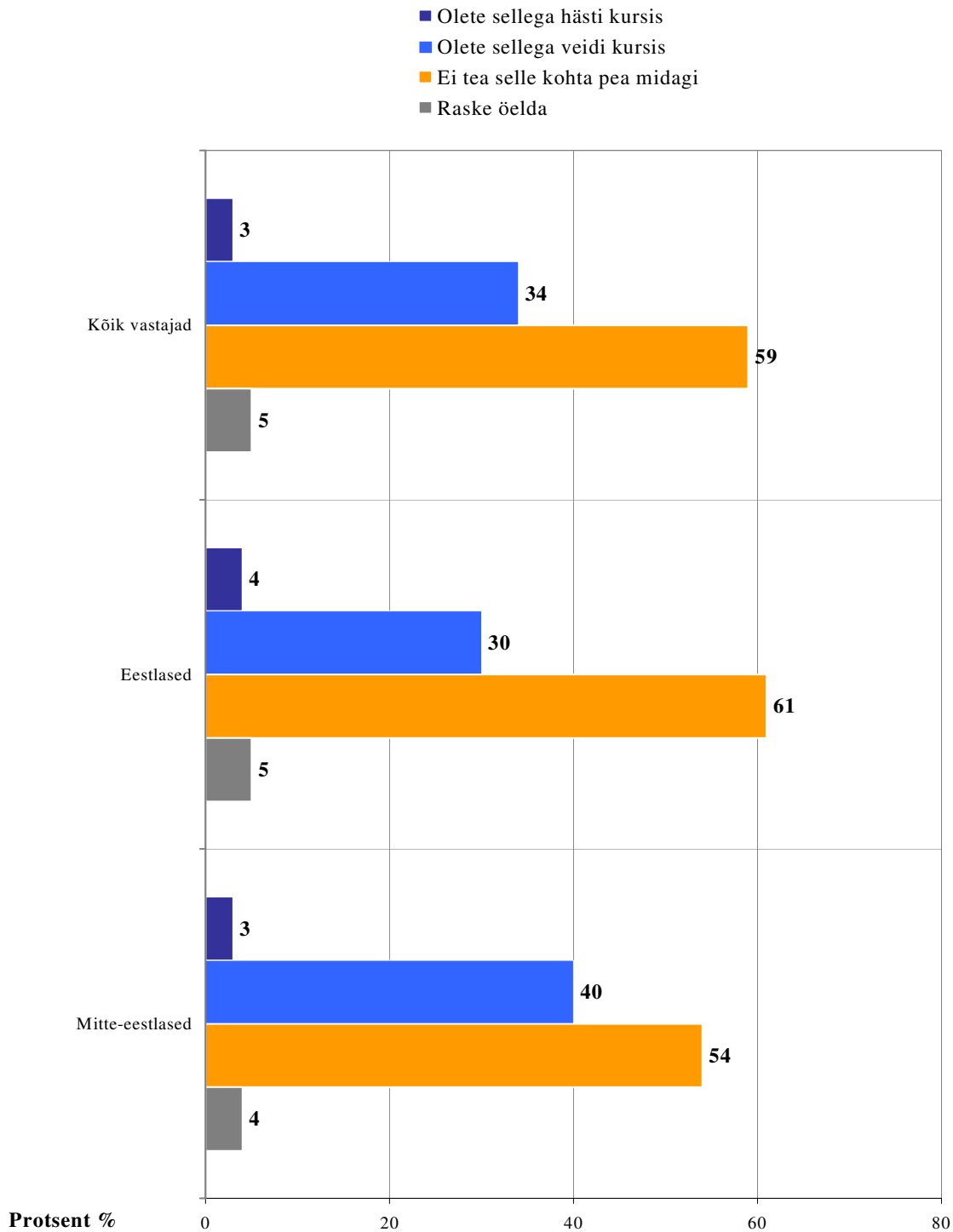
Graafik 14

Kas isikul on reeglina õigus pöörduda kohtusse avalikkuse huvides, kui tema õigusi pole otseselt rikutud?

Graafik 15

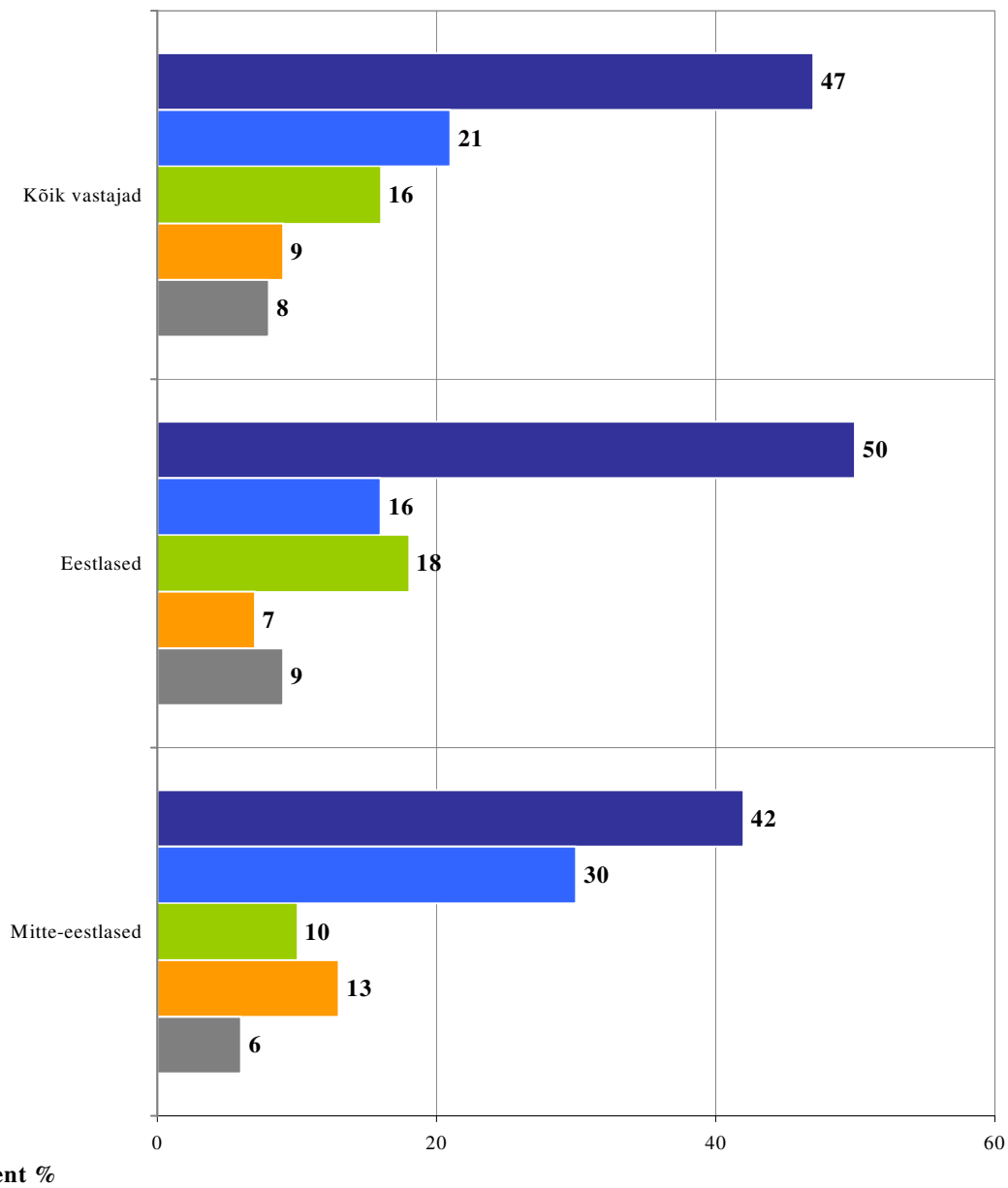
Kui Teil peaks tekkima vajadus mingis küsimuses kas mõni isik või organisatsioon kohtusse anda (algatada kohtuasi), siis kas Te teate, kuidas peaks seda tegema?

Graafik 16

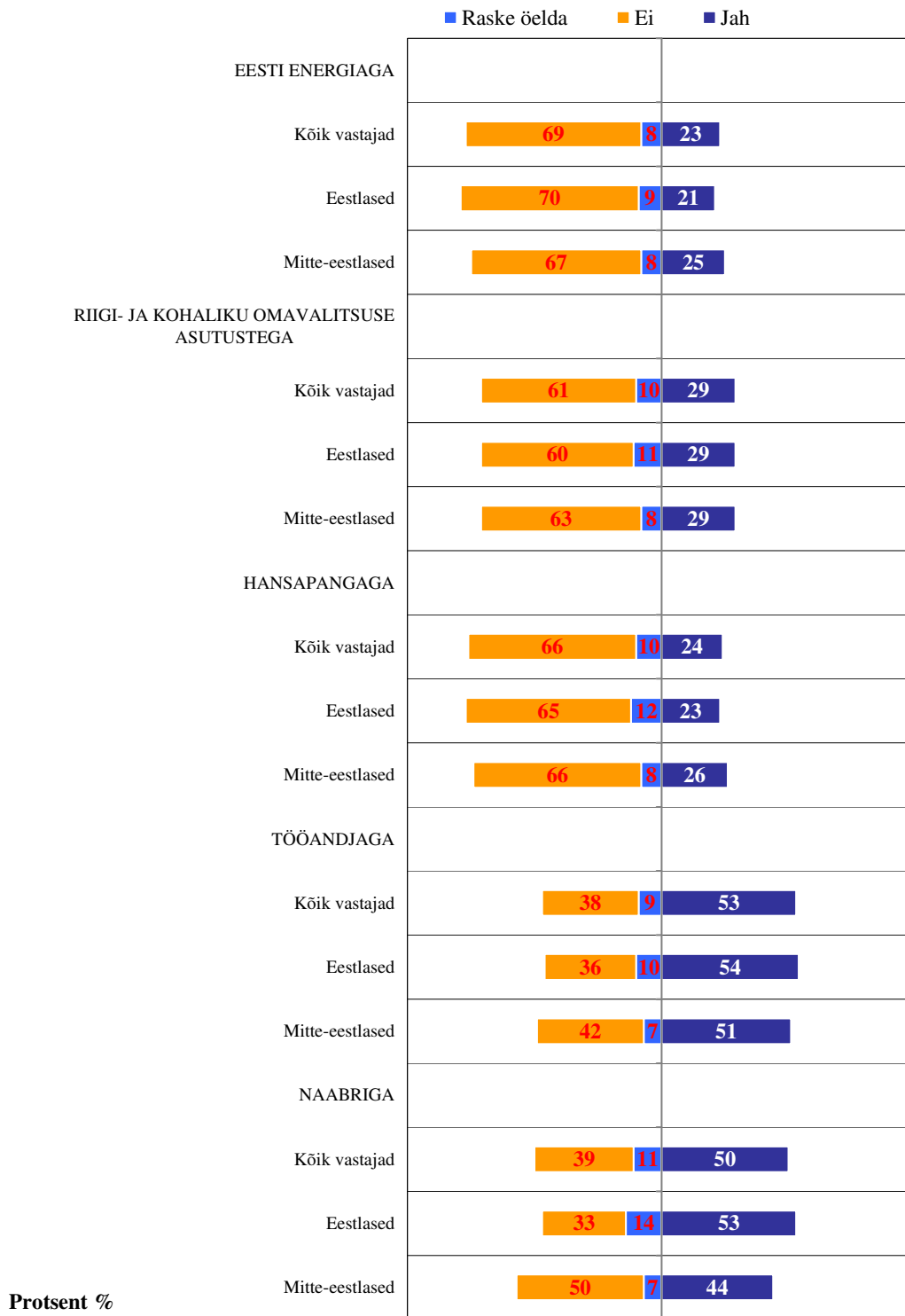
Kui Teie õigusi rikutaks, siis mida Te kõige tõenäolisemalt teeksite?

- Kui kohtuvälist lahendust ei leia - pöördate kohtusse
- Kui kohtuvälist lahendust ei saavuta - loobute
- Klaariksitate ise arved
- Pöörduksitate otse kohtusse
- Raske öelda

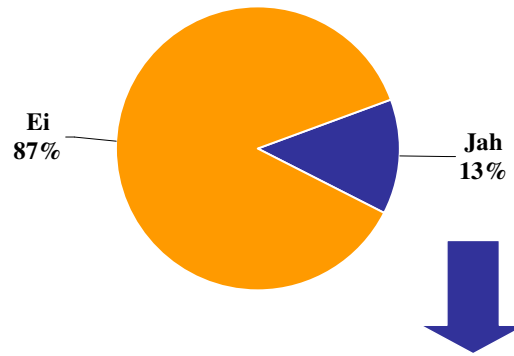
Graafik 17

Kas Teie arvates oleks Teil mõtet kohtus vaielda ...?

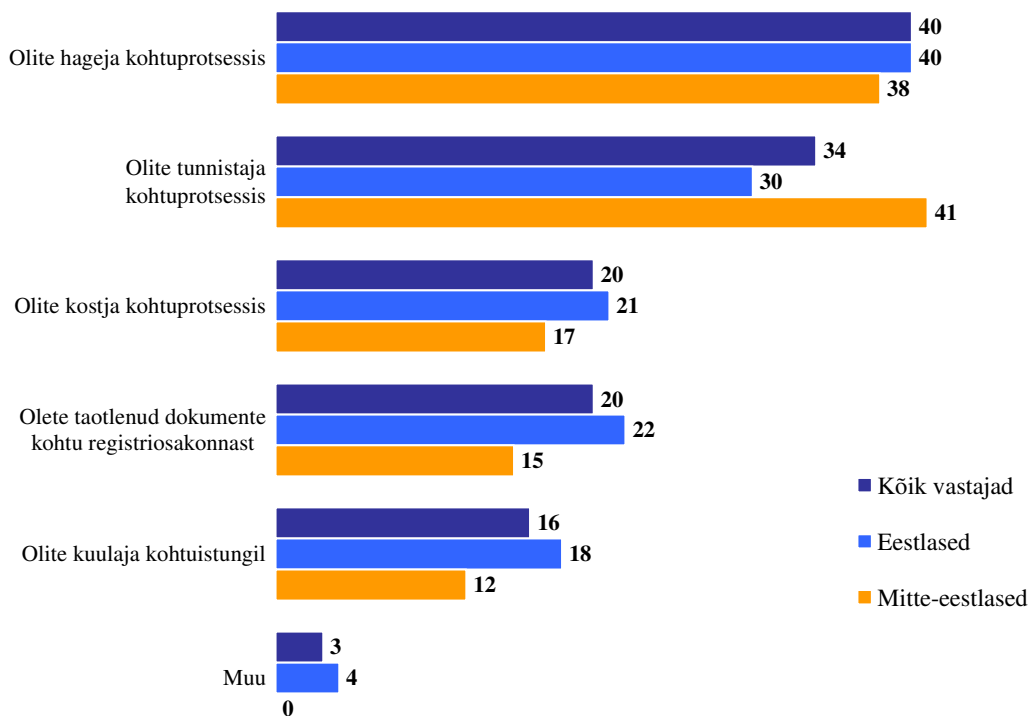

Graafik 18

Kas Teil on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, ükskõik kas isiklike või töölaseid?
Kõik vastajad.

Millised need kontaktid olid? * **

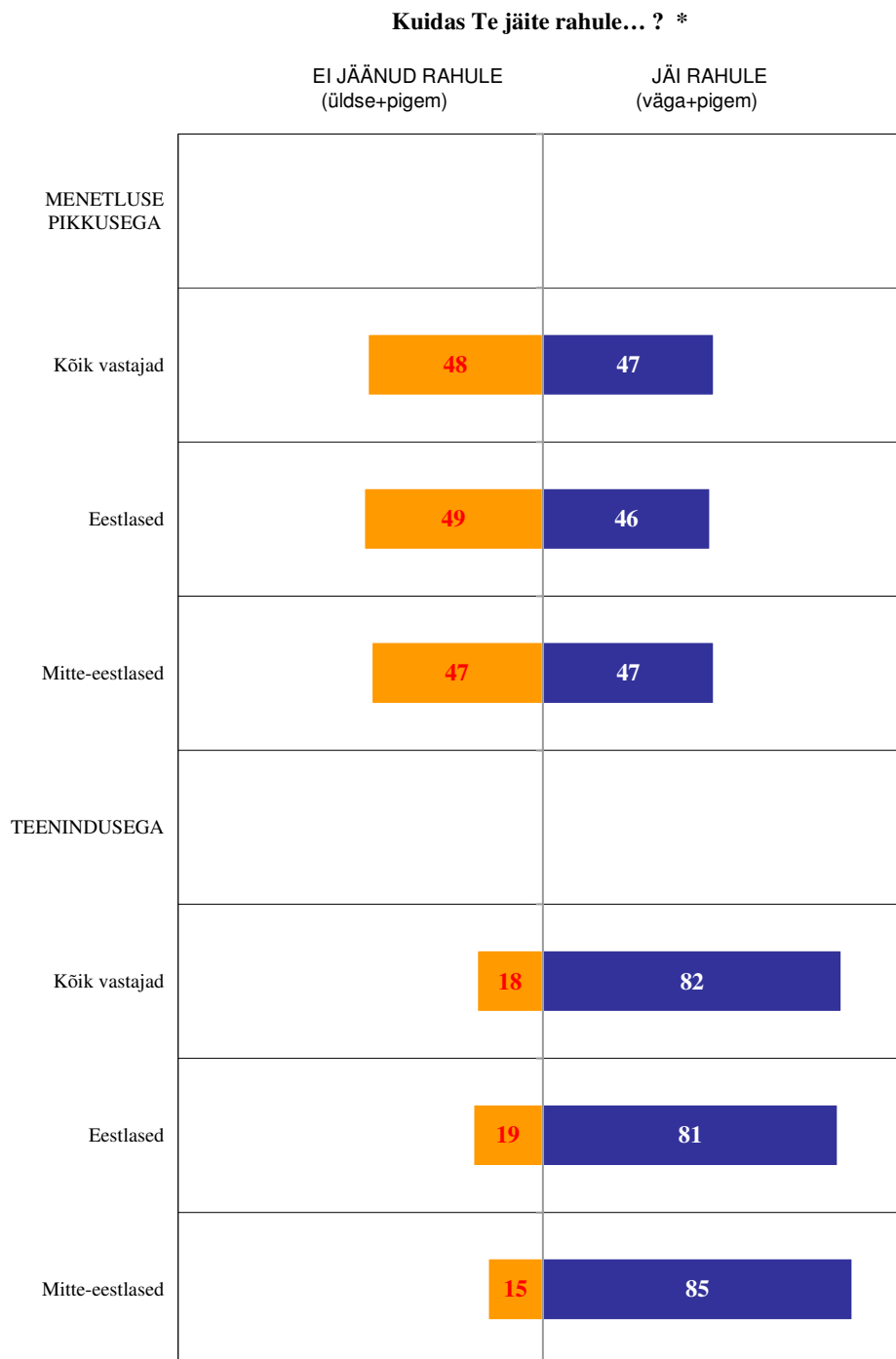

Protsent %

*vastavad need, kellel on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, ükskõik kas isiklike või töölaseid

**kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

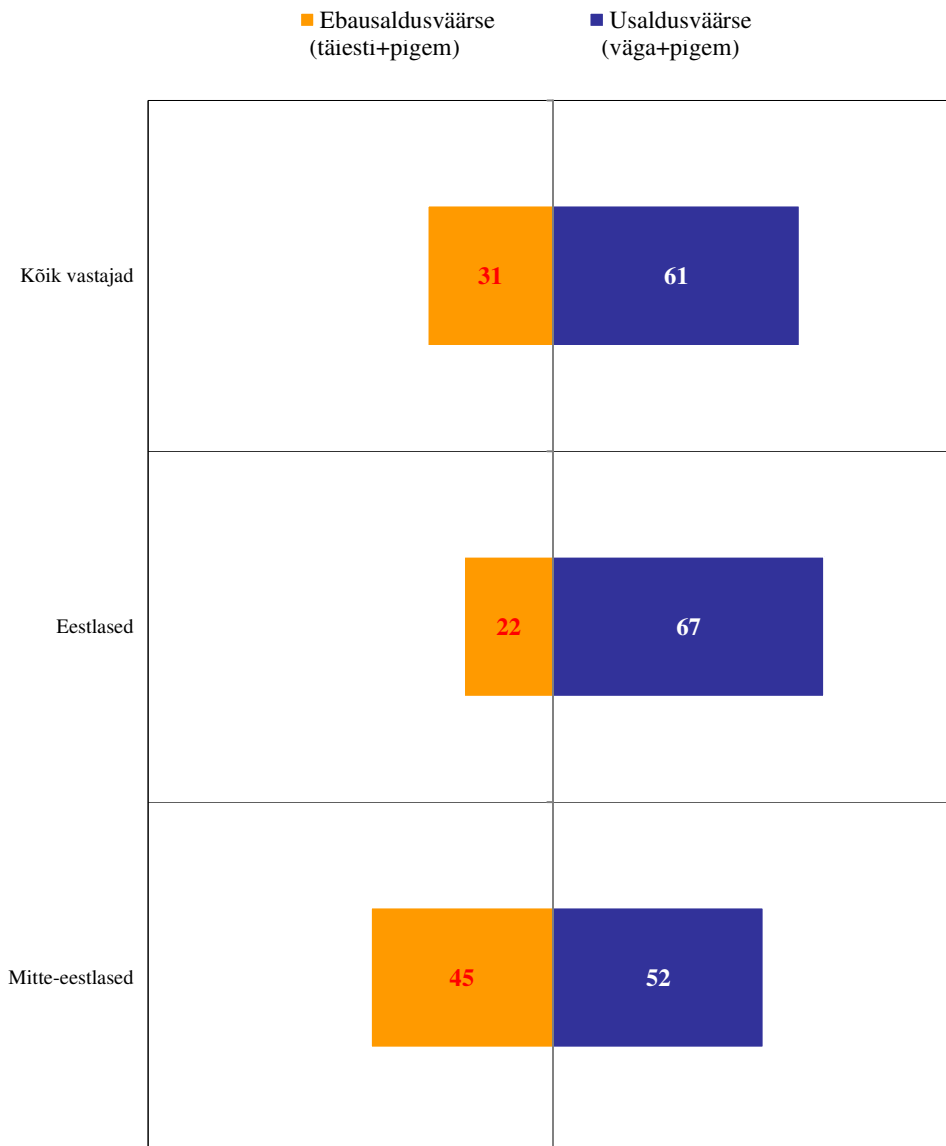
Graafik 19

Protsent %

*vastavad need, kellel on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, vä dokumente taotlemine kohtu registriosakonnast

Graafik 20

Kuivõrd usaldusväärse mulje jättis kohtunik? *

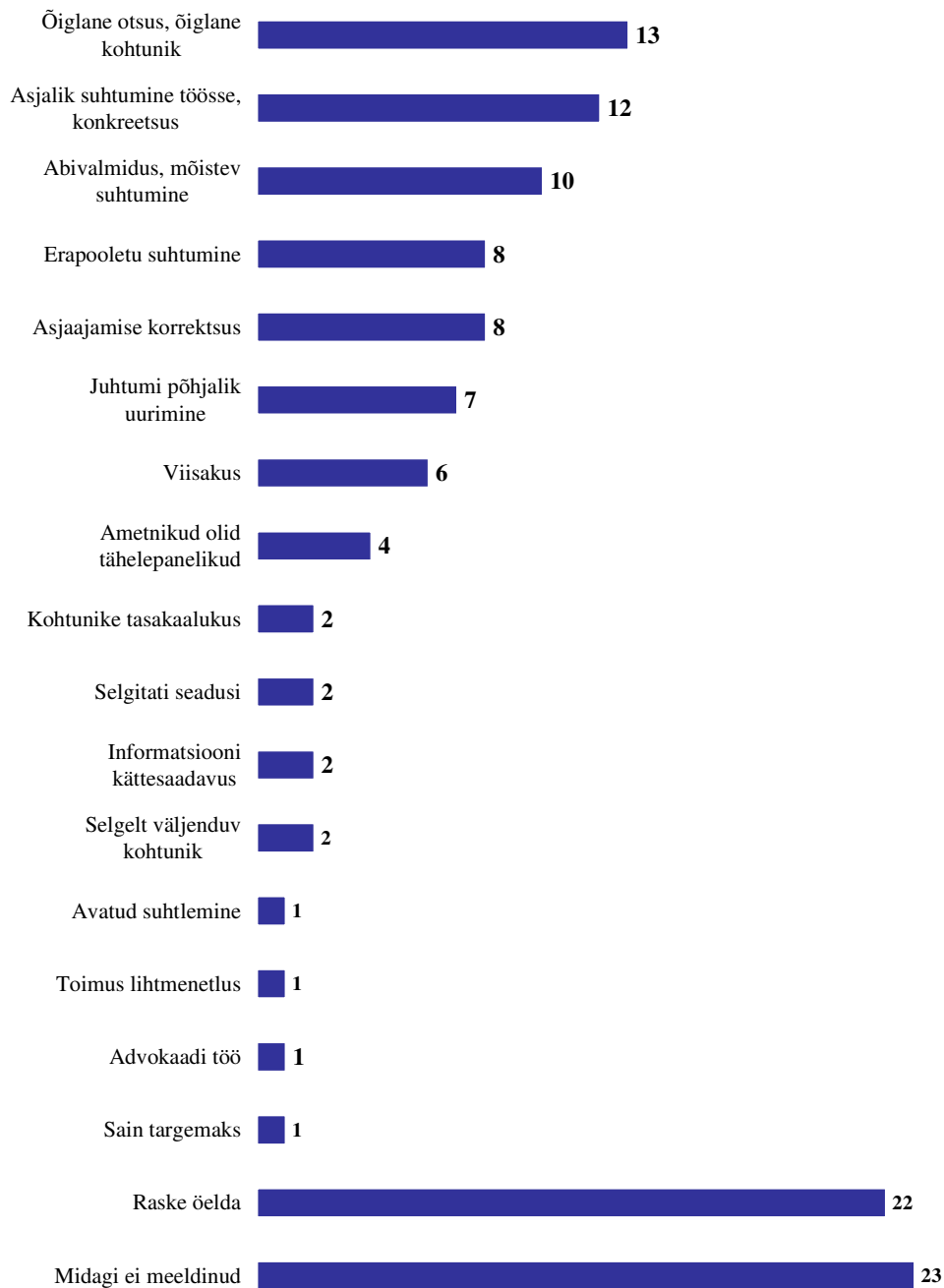

Protsent %

*vastavad need, kellel on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, või dokumente taotlemine kohtu registriosakonnast

Graafik 21

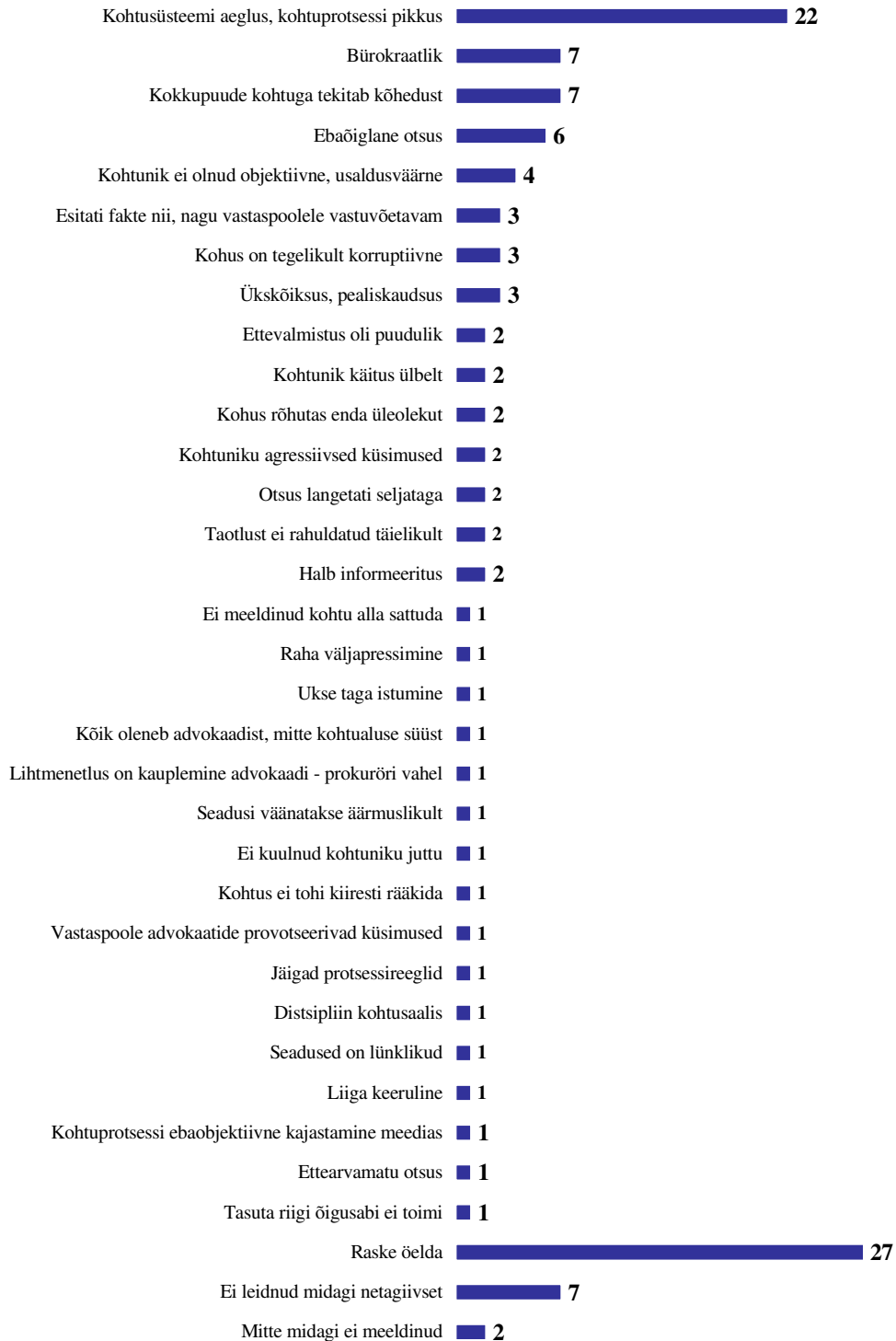
Mis Teile meeldis kokkupuutes kohtuga? * **

Protsent %

*vastavad need, kellel on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, ükskõik kas isiklikke või tööalaseid

**kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Graafik 22

Mis Teile ei meeldinud kokkupuutes kohtuga? * ****Protsent %**

*vastavad need, kellel on viimase 5 aasta jooksul olnud mingisuguseid kontakte kohtutega, ükskõik kas isiklike või tööalaseid

**kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem